

€ 3,00

juni 2011

Word abonnee van Doorbraak zie achterpagina!

Geplukt voor een hongerloontje, door Polen of werklozen.

Migranten en werklozen tegen elkaar uitgespeeld

De discussie rond Oost-Europese migranten in Nederland laait steeds weer op. Ook recent weer, toen het ging om de vraag of Roemenen en Bulgaren Nederlandse aardbeien en asperges mogen aanraken. Door de Haagse politiek worden de migranten gebruikt om groepen tegen elkaar uit te spelen. Tegelijkertijd komen de tegenstrijdigheden van het neo-liberale denken steeds weer duidelijk naar voren.

Wie de laatste paar maanden naar de supermarkt is geweest, wordt overspoeld door ‘echt Hollandse’ aanbiedingen: voor een paar maanden van het jaar lijkt de nationale trots zijn ogen vooral te richten op onschuldige asperges en aardbeien. Maar niet alleen asperges en aardbeien, ook veel van de andere producten van de Nederlandse agrarische industrie worden meestal door migranten onder beroerde omstandigheden geplant, gewaterd, geplukt, gestoken, gedraaid, geslacht, gesneden, verpakt en vervoerd. De laatste jaren zijn het vooral arbeiders uit Oost-Europa, maar het uitbuiten van buitenlandse seizoensarbeiders is natuurlijk een echt Hollandse traditie.

HARD WERKENDE BUITENLANDERS

De Oost-Europeanen, voor een groot deel Polen, zijn een lastige groep migranten voor rechts Nederland. Ze werken veel en hard, zodat ze maar moeilijk als profiteurs kunnen worden weggezet. Velen van hen gaan uiteindelijk weer terug naar Polen als ze daar werk kunnen vinden, of naar andere EU-landen als ze de

kans krijgen. Dus voor tsunami's of importbruiden hoeft niet gevreesd te worden. Maar ja, het blijven buitenlanders, en elke mogelijkheid om een groep als zondebok neer te zetten, moet nu eenmaal aangegrepen worden.

Zo doet minister Henk Kamp van Sociale Zaken zijn uiterste best om de zogenaamde arbeidsmigranten als probleemgroep neer te zetten. In een recente brief aan de Tweede Kamer geeft hij aan dat de migratie uit het oosten “een aantal positieve effecten heeft”, om het vervolgens voornamelijk over knelpunten, problemen, overlast, misstanden en criminaliteit te hebben. In de brief beschrijft Kamp zijn plannen om de migranten nauwkeuriger te registreren, van uitkeringen en sociale voorzieningen uit te sluiten en zelfs - ondanks het “Europa zonder grenzen” - uit te zetten.

Toegegeven, hij heeft het ook over criminele uitzendbureaus die migranten uitbuiten en onderbetalen. Maar deze misstanden zijn volgens Kamp kennelijk ook de schuld van de migranten zelf - ze “nemen genoeg” met lagere lonen, langere arbeidstijden en slechtere arbeidsomstandigheden waardoor ze “aantrekkelijker” worden voor werkgevers dan Nederlandse arbeiders. Dat de arbeiders dermate onder druk staan dat ze niet tegen hun baas in durven te gaan, wil Kamp niet zien. Voor de legale uitbuitingspraktijken van uitzendbazen en agro-industrie heeft de minister logischerwijs geen oog.

► ► ► Vervolg op pagina 7

Controlestaat op z'n retour?

In april 2011 maakte minister Piet Hein Donner van Binnenlandse Zaken bekend de opslag van digitale vingerafdrukken in de gemeentelijke databases voorlopig stop te zetten. De miljoenen vingerafdrukken die daarin al verzameld zijn, zullen worden vernietigd. Tegelijkertijd wil de regering wel dat meer burgers verplicht dna-materiaal afstaan. Een eind aan de controlemaatschappij is dus nog lang niet in zicht, integendeel.

Als gevolg van Europees beleid moet iedereen die een nationale identiteitskaart of een paspoort aanvraagt sinds september 2009 verplicht vier digitale vingerafdrukken afstaan. Twee daarvan worden opgenomen in de chip die in de legitimatiebewijzen verwerkt zit. Dat zou identiteitsfraude tegen moeten gaan. De Nederlandse overheid gaat echter veel verder dan de Europese regels voorschrijven: de vingerafdrukken worden hier namelijk ook nog eens opgeslagen in gemeentelijke databases. De overheid was voornemens om al die lokaal opgeslagen vingerafdrukken vervolgens te verzamelen in een landelijke database waartoe ook politie en Justitie toegang zouden hebben. Dat zou hen een schat aan informatie opleveren, over onschuldige burgers welteverstaan.

BIG BROTHER

Al jaren is er veel kritiek op de nieuwe Paspoortwet die deze Big Brother-praktijken mogelijk maakt. Zo is het collectief opslaan van vingerafdrukken van onschuldige burgers een grove schending van de privacy. Ook gebruikt Nederland de vingerafdrukken niet alleen tegen identiteitsfraude, zoals Europa het bedoeld had, maar tevens voor opsporing, vervolging, inlichtingenwerk en terrorismebestrijding. Daarbij is de veiligheid van de digitale databases niet te garanderen. Het zou zomaar kunnen dat gegevens uitlekken of dat hackers met miljoenen vingerafdrukken aan de haal gaan. Kritische burgers weigerden dan ook om hun vingerafdrukken af te staan, waardoor ze verder paspoortloos door het leven gaan. Anderen tekenden bezwaar aan of startten zelfs rechtszaken. En privacywaakhonden typten hun vingers blauw aan petitie en brieven. Onlangs leverde zelfs de inlichtingendienst AIVD kritiek op de opslag van allerlei gegevens in digitale databases. Men vreest dat buitenlandse mogendheden als China die databases zouden kunnen hacken. En uit een onderzoek in de gemeente Roermond bleek dat het opslagsysteem grote technische mankementen vertoonde. Bij een drie weken durende proef werd gekeken of de vingerafdrukken van de mensen aan de balie overeenkwamen met de opgeslagen data. Bij maar liefst 97 van de 448 afgegeven legitimatiebewijzen bleek dat niet het geval. Die fouten komen vooral voor bij ouderen en mensen die veel met chemicaliën werken. Ze kunnen een afwijkende vingerafdruk hebben. Deze mensen zouden op basis daarvan onterecht als fraudeur kunnen worden aangemerkt, iets waarvoor critici al jarenlang waarschuwen.

► ► ► Vervolg op pagina 11

Gezondheidszorg in Europa misbruikt om migratie te beheersen

Met de toegankelijkheid van de gezondheidszorg voor legale en illegale vluchtelingen en migranten is het in veel EU-landen bar gesteld. Ondanks de ondertekening van diverse internationale verdragen die het recht op gezondheidszorg vastleggen, onder meer voor kinderen en zwangere vrouwen. Door de gezondheidszorg te verslechteren proberen de staten ongewenste vluchtelingen en migranten uit Europa te verjagen.

Professionals uit de gezondheidszorg hebben het Europese Parlement onlangs zover gekregen dat het een resolutie heeft aangenomen waarin de lidstaten gevraagd wordt om discriminatie bij de toegang tot de gezondheidszorg te verhelpen. Die resolutie is opgesteld na een vergelijkend onderzoek in 16 EU-lidstaten naar de toegankelijkheid van de zorg voor legale en illegale vluchtelingen en migranten. Het onderzoek is gedaan door het netwerk Health for Undocumented Migrants and Asylum seekers (HUMA) en richt zich zowel op de toegang tot de gezondheidszorg als op de behandeling. Daarbij is ook gekeken of het de vluchtelingen en migranten überhaupt is toegestaan om gebruik te maken van de gezondheidszorg, en zo ja, of daar voorwaarden aan zijn verbonden. Speciale aandacht kreeg de toegankelijkheid tot de zorg voor kinderen en zwangere vrouwen.

Zoals te verwachten hebben vluchtelingen in de asielprocedure meestal meer rechten en toegang tot gezondheidszorg dan mensen zonder verblijfsrecht. In de EU bestaat een richtlijn voor een minimumnorm voor gezondheidszorg en andere basale noden voor vluchtelingen. Het is voor vluchtelingen in veel landen problematisch om daadwerkelijk aanspraak te kunnen maken op deze minimumnorm, maar voor illegalen is het bijna onmogelijk omdat voor hen die richtlijn niet geldt. Zo zijn zorgverleners in een aantal landen zelfs verplicht om te klikken als er illegalen bij hen aankloppen. In Griekenland is het bieden van hulp zelfs verboden.

DREMPELS

Er zijn landen met een vrij toegankelijke en vaak gratis nationale gezondheidszorg, zoals Spanje, en er zijn landen waar men met verzekeringen werkt, zoals in Nederland. Soms zijn er ook combinaties. In het onderzoek is gekeken naar de officiële regels en wetgeving. Dat beroepskrachten in de gezondheidszorg daar soms van afwijken, is evident. In een aantal landen speelt de verblijfsstatus van de patiënt niet zo'n grote rol: wie de zorg uit eigen zak kan betalen, krijgt die meestal ook. Dat gaat onder meer op in armere EU-landen als Roemenië, Slovenië, Tjechië en Polen. Maar ook in het rijke Zweden doet die praktijk zich voor. Die veelgeprezen sociaal-democratische verzorgingsstaat geeft namelijk geen enkel formeel recht op gezondheidszorg aan illegalen, inclusief kinderen en zwangere vrouwen.

Alle landen hebben zo hun eigen regels. Soms is er een minimum verblijfsduur vereist om gelijkwaardige zorg als de overige inwoners te krijgen. Die kan variëren van 3 maanden in Portugal en Frankrijk, tot 4 jaar in Duitsland. Het HUMA-netwerk concludeert dan ook dat vluchtelingen in procedure die korter dan 4 jaar in Duitsland verblijven zwaar gediscrimineerd worden. In Spanje geeft inschrijving in het bevolkingsregister toegang tot de nationale gezondheidszorg, maar het wordt steeds moeilijker om dat voor elkaar te krijgen. In een aantal landen wordt altijd een eigen bijdrage gevraagd in de kosten, of wordt zorg alleen verleend als iemand echt geen inkomsten heeft. In de slechtste gevallen is alleen in een noodsituatie of bij besmettelijke ziekten officiële toegang tot de gezondheidszorg mogelijk, of wordt überhaupt niet in officiële wetgeving vastgelegd of illegale migranten toegang tot gezondheidszorg hebben, zoals in Cyprus en Malta. Ook hier weer een negatieve rol voor Zweden. Daar hebben zelfs vluchtelingen in procedure alleen toegang tot zorg rond zwangerschap en geboorte, inclusief anticonceptiemiddelen en abortus, en in gevallen waarin uitstel van zorg niet meer mogelijk is.

KINDEREN

In artikel 24 van de Internationale Conventie voor de Rechten van het Kind is vastgelegd dat kinderen recht hebben op het hoogste niveau van gezondheidszorg dat in een land beschikbaar is. Ook zwangere vrouwen hebben automatisch dat recht, en dat omvat dan naast de zwangerschapsbegeleiding en bevalling ook de nazorg. Alle EU-lidstaten hebben deze conventie ondertekend. In de onderzochte landen wordt niemand het recht op zorg bij de bevalling ontzegd, omdat het als acute zorg wordt opgevat. Maar in Tjechië, Polen en Zweden moeten vrouwen er wel zelf het volle pond voor betalen. Zwangerschapsbegeleiding is daarmee voor vrouwen die dat niet kunnen betalen niet vrij toegankelijk. Ook kinderen hebben te lijden onder deze strenge discriminerende wetgeving. Onder meer in Duitsland, waar patiënten pas een volledig recht op gelijkwaardige gezondheidszorg hebben als ze langer dan 4 jaar in het land wonen.

Portugal en Spanje zijn de positieve uitzondering: gezondheidszorg voor kinderen en zwangere vrouwen is voor illegalen en vluchtelingen in procedure even toegankelijk en beschikbaar als voor de Spanjaarden en Portugezen zelf. Nederland en Frankrijk hebben voor deze groepen ongeveer hetzelfde beleid: voor wie niet kan betalen, is de zorg in principe volledig toegankelijk. Zorgverleners krijgen de kosten in principe vergoed.

PRAKTIJK

Voor alle landen geldt overigens dat vastgelegde rechten nog geen garantie bieden op daadwerkelijke toegang. Daar is Nederland een duidelijk voorbeeld van. Hier hebben illegalen toegang tot “medisch noodzakelijke zorg”. Maar wat dat precies is, dat bepaalt de zorgverlener. Als de patiënt het consult of de behandeling niet geheel zelf kan betalen, dan is er grosso modo een tegemoetkoming in de onkosten van 80 procent aan de zorgverlener mogelijk. Voor alle kosten rond zwangerschap, bevalling en nazorg is zelfs 100 procent vergoeding mogelijk. De zorgverlener moet echter eerst aantonen dat hij moeite heeft gedaan om het geld van de illegale patiënt te krijgen. Onder de Nederlandse regeling vallen alleen de voorzieningen in het basiszorgpakket. Niet alles komt dus in aanmerking voor deze regeling: tandartskosten voor volwassenen worden bijvoorbeeld niet vergoed, evenmin als een bril of abortus.

De plicht voor de zorgverlener om zelf eerst het geld op de patiënt te proberen te verhalen, leidt tot allerlei onaanvaardbare situaties. Onlangs vroeg een huisarts in Alphen aan den Rijn aan een migrant zonder verblijfsvergunning vooraf 150 euro voordat hij hem überhaupt ook maar wilde zien. Een extreme situatie die gelukkig nog niet veel voorkomt. Maar veel ziekenhuizen weigeren wel al de toegang tot specialisten als niet eerst een afbetalingsregeling wordt getekend. En verloskundigenpraktijken jagen zwangere vrouwen weg door voortdurend op de kosten te hameren. Zo drijven sommige zorgverleners de inspanningsverplichting zelfs verder door dan de overheid eist. Maar het is uiteindelijk de overheid die ervoor zorgt dat de zorgverleners worden beperkt in de uitoefening van hun vak door zulke eisen te stellen. Illegalen die zorg nodig hebben, wachten daarom zo lang mogelijk met aankloppen bij de gezondheidszorg, tot de situatie uit de hand loopt, en het soms te laat is.

In België en Frankrijk hebben migranten zonder verblijfsvergunning wettelijk gezien vrij makkelijk toegang tot de zorg. Maar in werkelijkheid moet voor een flink aantal behandelingen eerst een reeks complexe administratieve horden genomen worden.

KLIKPLICHT

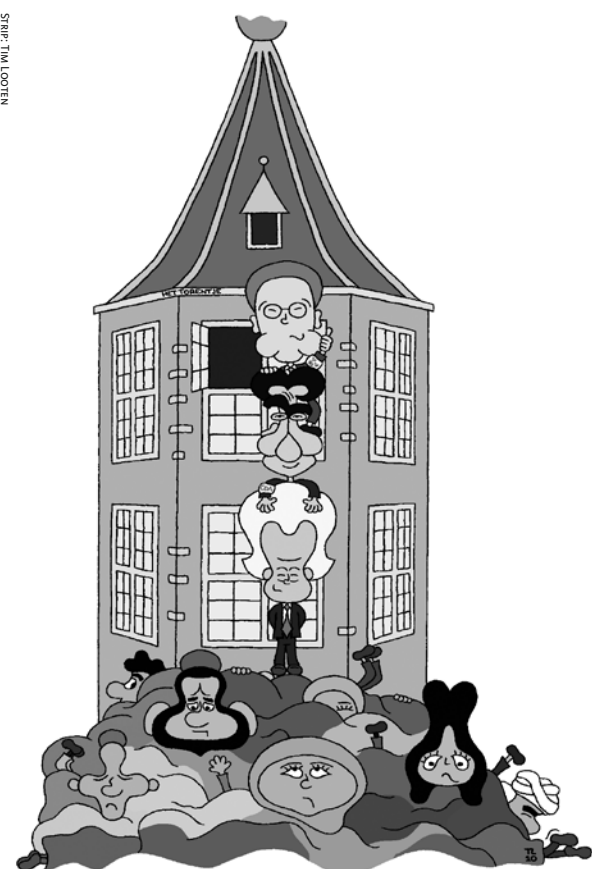
In een aantal landen is wettelijk vastgelegd dat illegalen geen enkel officieel recht op zorg hebben, ook niet als ze er zelf voor betalen. In Roemenië, Duitsland en Griekenland is er zelfs een klikplicht: medici worden geacht hun beroepsgeheim te doorbreken en het aan de autoriteiten te melden als illegalen bij hen komen voor hulp. In Griekenland kunnen zorgverleners een boete krijgen als ze hulp verlenen. Alleen voor illegale kinderen in medische noodsituaties maakt de Griekse staat een uitzondering. De Zweedse regering heeft in 2008 geprobeerd de Griekse regels te kopiëren, maar daar was uiteindelijk geen meerderheid voor. In Italië heeft de gezondheidszorg zich verzet tegen het verklikken en wetgeving daarover weten tegen te houden.

Het debat over vluchtelingen en migranten in de EU staat volkomen in het teken van de migratiebeheersing. Wie het heeft over beschermen, lijkt zich buiten de discussie te begeven. Geen enkele EU-lidstaat heeft dan ook de Internationale Conventie voor de Bescherming van de Rechten van alle Migrantarbeiders en hun Familieleden geratificeerd. Het HUMA-netwerk laat zien dat daardoor de gezondheidszorg, of de gebrekkige toegang daartoe, gebruikt kan worden als migratiebeheersingsinstrument.

Het netwerk wil dat de EU-lidstaten de toegankelijkheid tot de zorg en de kwaliteit daarvan op hetzelfde niveau brengt als van de andere inwoners. Specifieke aandacht moet uitgaan naar kwetsbare groepen als zwangere vrouwen, kinderen en slachtoffers van marteling. Ook mensen in uitzetgevangenissen moeten toegang hebben tot goede zorg en hun leefomstandigheden moeten door onafhankelijke instanties worden gecontroleerd. Verder wil het HUMA-netwerk dat ernstig zieke mensen niet meer uitgezet mogen worden als in het land van herkomst geen adequate behandeling voorhanden is. En tot slot eist men dat er respect moet zijn voor het beroepsgeheim van zorgverleners: de klikplicht en boetes moeten van tafel. Het netwerk verzet zich zo tegen de discriminatie door verblijfsrechtelijke, administratieve en financiële drempels bij de toegang tot gezondheidszorg en weigert zich te laten gebruiken als instrument in het Europese migratiebeheersingsbeleid. “Are undocumented migrants and asylum seekers entitled to access health care in the EU?”, HUMA-netwerk, www.huma-network.org.

Ellen de Waard

BORN 2b WILDers

Meer strips in deze reeks op www.maroc.nl en www.doorbraak.eu.

Reframing in oorlogstijd

Het Nederlands leger deed ook mee aan de oorlog in Irak.

Mathijs heeft inmiddels op mijn recensie gereageerd,³ en dat verleidt mij ook weer tot een reactie. Eerst even kort over de tweede kwestie: hoe belangrijk is het inzicht in belangen bij de strijd tegen Wilders? Daarover zijn we het niet diepgaand oneens: ik nuanceerde Mathijs' betoog, en hij nuanceerde daarop mijn nuancering. Mathijs wijst er overigens terecht op dat voor het rijkere deel van de PVV-stemmers hun stemgedrag juist wel bij hun klassenbelangen aansluit. Maar mij gaat het natuurlijk vooral om het armere deel. Dat rijke mensen rechts zijn, dat is all in the game. Dat armere mensen rechts steunen, dat is voor links een probleem. Erop wijzen dat hun eigen belangen arme mensen tegenover Wilders plaatsen, is wel degelijk onderdeel van ons verhaal. Maar - en daarin heeft Mathijs gelijk - dat is beslist niet ons hele verhaal.

BIN LADEN

Aardiger is de discussie die zich ontspint naar aanleiding van het framen van de Irak-oorlog. Ik betoogde: tegenstanders van de oorlog wisten het frame van Bush aanzienlijk te ontkrachten. Bush zei: Saddam moet gestopt worden, want hij ontwikkelt massavernietigingswapens en hij heeft banden met Bin Laden. Tegenstanders zeiden: voor die wapens is geen enkel bewijs en veel wijst juist op het ontbreken ervan, en een bondgenootschap met Bin Laden is evenmin aangetoond en politiek-ideologisch niet plausibel. Ik beweer dat het hardnekkig naar voren brengen dat Bush' verhaal op dit punt geen steek hield, ertoe bijdroeg dat de grote steun die er in september 2002 nog voor zijn oorlog-in-aanloop was, in februari-maart 2003, vlak voor het uitbreken van die oorlog, sterk was afgenomen, en dat de afwijzing van de oorlog was gegroeid. Mathijs vindt "het succes van de strategie zacht gezegd betwistbaar". Maar hij begint met te erkennen dat "de weerstand tegen de oorlog zeer groot was", en dat "de anti-oorlogsbeweging inderdaad in staat bleek om op massale schaal te mobiliseren". Welnu, dat betoogde ik, en de argumentatiestrategie die ik schetste droeg daaraan bij.

Mathijs komt met een reeks observaties die dit resultaat beogen te relativeren. Hij zegt: de oorlog ging toch gewoon door, de steun van de oorlog was "eveneens zeer groot (zo niet overweldigend)", aanstichter Bush scoorde in 2004 zelfs een tweede termijn. Maar dat raakt mijn argument helemaal niet: nergens beweer ik dat het doorprikken van Bush' leugens voldoende was om de oorlog tegen te houden! Ik zeg alleen dat er op deze manier aan een kanteling in de publieke opinie bijgedragen werd, in de periode 2002-2003. Mathijs erkent dat ook: "Dat framing in sommige situaties een effectieve methode kan zijn, neemt natuurlijk niet weg dat we, indien de mogelijkheden toereikend zijn, een stelling niet (ook) argumentatief onderuit zouden kunnen en moeten halen. In zoverre heeft Peter inderdaad een punt." Welnu, verder ging mijn punt eigenlijk niet.

Mathijs laat zien hoe voorstanders van de oorlog hun eigen verhaal aan reframing onderwierpen. Toen het argument van wapens en Al Qaeda niet meer voldeed - wat overigens mijn punt dat het onderuithalen daarvan relevant was bevestigt - kwamen ze met iets anders: Saddam moest weg terwille van de vrijheid van het Iraakse volk. Mathijs heeft gelijk, zo'n draai was er. Betwistbaar is echter het succes van deze draai. Vanaf voorjaar 2004 konden tegenstanders van de oorlog, als Bush over vrijheid en mensenrechten begon, zeggen: kijk naar de behandeling van gevangenen in Abu Ghraib! Al eerder hadden Amerikaanse soldaten geschoten op demonstranten, en de bezettingsmacht hanteerde wetgeving van Saddam tegen stakers. De poging van Bush om zich als ontwapeningsbrigade te vermommen was onderuitgehaald; zijn poging om zich voor te doen als democratiseringsbeweging werd ook getackeld, en niet zonder succes. Een Iraakse 'democratie' zonder demonstratievrijheid, zonder stakingsrecht, en met tienduizend gevangenen was weinig geloofwaardig. Ook hier behaalden tegenstanders een discussiesucces door met dat ene been in het frame van Bush te stappen, en onwaarheden erin bloot te leggen.

DICTATUREN

Interessant is overigens de aard van Bush' frames. Oorlog moest gerechtvaardigd worden als strijd tegen wapens, en strijd voor democratie. Daarmee kaapte hij echter argumenten van links! Afkeer van massavernietigingswapens was een hoofdpunt van links, dat bijvoorbeeld bijdroeg tot een grootschalige vredesbeweging in de jaren tachtig. Afkeer van dictaturen - gecombineerd met het verwijt dat de VS dictaturen steunt - is eveneens een argument dat links graag en terecht hanteert. Wat Bush hier feitelijk deed was: twee linkse frames kapen, en voor eigen gewin gebruiken. Hij stapte kortom in onze frames! Wij deden niets anders dan weigeren deze frames op te geven, aantonen dat het hanteren ervan door Bush alleen door leugens en bedrog overeind gehouden kon worden. Ontwapening en democratie kunnen in verwrongen vorm door imperiale machten worden gemanipuleerd - maar het zijn zaken die bij uitstek door links worden bepleit en geambieerd.

Mathijs heeft in zijn artikel over reframing' een uiterst waardevol pleidooi gehouden om bij het opbouwen van verzet tegen Wilders en zijn bruinsprekers niet mee te gaan in de argumentatielijnen van de PVV, om niet in zijn frame te stappen, maar er een eigen argumentatielijnt tegenover te stellen, binnen een eigen raamwerk, een frame. In een recensie reageerde ik met bijval, maar ook met nuancering.² Soms is het wel zinvol om met één been in het frame van de tegenstander te stappen, om het te kunnen ontkrachten. Bovendien pleitte ik er ook voor om de onderliggende belangen naar boven te blijven halen. Aantonen dat Wilders-stemmers met hun keus vaak tegen hun eigen belang ingaan, is onvoldoende, zoals Mathijs stelt. Het gaat erom hoe mensen zelf hun belangen ervaren, verwoorden, en in een frame terugzien. Maar helemaal overbodig en zinloos is het niet.

Dat de oorlog doorging, is waar. Dat er "overweldigende steun" voor was, is overdreven. Meerderheidssteun was er in september 2002, maar droogde op. Nadat de VS Saddam had verdreven, groeide er een triomfstemming en nam de steun toe. Ambities om na Irak ook Iran aan te vallen werden niet doorgezet, en volgens mij had de breedte van anti-oorlogsstemmingen daar wel degelijk iets mee te maken. En toen er een bloedige guerrilla op gang kwam, toen de VS verliezen begon te incasseren, toen bleek hoe bruut het bezettingsregime huishield, met het beleg van Fallujah en het schandaal rond foltering in de Abu Ghraib-gevangenis, toen brokkelde die steun weer af. Toen in 2005 Cindy Sheehan, moeder van een omgekomen soldaat, haar vraag aan Bush stelde: "Waarom moest mijn zoon sterven?", en dat met een vredeskamp, dat veel aandacht kreeg, kracht bijzette, bleef Bush het antwoord schuldig - een soort symbolische erkenning dat hij niet alleen de oorlog niet kon winnen, maar het debat erover niet eens meer aanging. Ja, hij scoorde een tweede ambtstermijn. Met tegenstander Kerry die de oorlog ook steunde, maar slechts aanmerkingen had op de uitvoering, zegt dat weinig. Vanaf uiterlijk 2004 waren er in zowel de VS als Europa meerderheden die de oorlog afwezen en de argumenten ervoor beantwoordden met de lacherigheid die ze ook verdienden.

Maar brede afwijzing van de oorlog leidde niet tot effectief verzet ertegen. Daar lag een probleem. De oorlog was een fact of life - and death - geworden, iets waar weinig tegen te doen leek. De vraag waar dat falen in wortelde, is belangrijk. Daarbij is zicht op succesvolle en minder succesvolle framingsstrategieën zinnig. Terecht wijst Mathijs op het succes van ons frame: "geen bloed voor olie", waarmee economische belangen achter de oorlog werd blootgelegd. Terecht zegt hij ook dat "de combinatie van een beperkte eigen agenda en framingsstrategie enerzijds, en een poging de tegenstander inhoudelijk te weerleggen anderzijds, niet afdoende" was. Of dat voornamelijk kwam doordat we ons "te weinig geheel buiten de rechtse frame wagen", en "te weinig de eigen agenda centraal" stelden? Ik vraag het me af. Er waren aldoor ook radicale pacifisten, anti-militaristen, en anarchisten actief die gewoon hun eigen anti-oorlogsding deden, het hele systeem achter de oorlog afwezen, en zo buiten het rechtse frame opereerden. Ook zij slaagden er echter niet in om een enigszins effectief obstakel tegen de oorlog op te werpen, niet vooraf en ook niet gedurende de oorlog.

PVV

Ik denk dat in de argumentatiestrategie maar een deel van het mislukken van de strijd tegen de oorlog gevonden kan worden. Zelfs met het beste inhoudelijke verhaal is er nog de vraag: hoe leidt dat tot effectieve druk? Hoe verhogen we de prijs voor de oorlog zodanig dat het Witte Huis er een einde aan maakt? Steeds herhaalde, betrekkelijk keurige, demonstraties tegen de oorlog verloren hun weerklink. De honderdduizend demonstranten van 2003 waren in 2004 tot hooguit enkele duizenden teruggebracht. Was de rest opeens pro-oorlog? Welnee, maar mensen zagen in dat het in optocht een rondje lopen door een hoofdstad geen regering tot stopzetten van oorlogsdeelname bracht. Aan het opbouwen van hardere druk werkte vrijwel niemand. Het werd zelfs door vrijwel niemand luid en duidelijk bepleit. Hier zien we de zwakte van een harder links, een links dat een revolutionaire daadkracht weet te koppelen aan een bijbehorende analyse. Iets soortgelijks zien we momenteel in de strijd tegen bezuinigingen, en tegen de PVV. Allerlei analyses, allerlei argumentaties in en buiten allerhande frames zijn voorhanden. Maar hoe zetten we een en ander om in vormen van activiteit die mensen aanspreken, waarvan ze weten, voelen, ervaren dat het zoden aan de dijk zet?

Peter Storm

Noten

1. "Reframe rechts: het eigen verhaal als tegenstrategie voor buitenparlementair links", Mathijs van de Sande, 30 december 2010, www.doorbraak.eu.
2. "Reframing reframed", Peter Storm, 14 maart 2011, www.doorbraak.eu.
3. "Op één been kan je niet lopen", Mathijs van de Sande, 11 mei 2011, www.doorbraak.eu.

Strafbaarstelling illegaal verblijf nu ook via achterdeur Europa

Mensen zonder papieren als misdadigers opgesloten.

De EU is niet blij met de door Bruin I voorgenomen strafbaarstelling van illegaal verblijf.¹ “Een disproportionele maatregel” die EU-afspraken “ondermijnt”, schreef de Europese Commissie eind maart. De strafbaarstelling zou onder andere botsen met de “EU-terugkeerrichtlijn”. Maar Rutte en co hebben meerdere plannen gemaakt om hun zo gewenste strafbaarstelling voor elkaar te krijgen. En laat een van die plannen nu juist diezelfde terugkeerrichtlijn gebruiken.

Een richtlijn van Europa gaat boven de nationale wetgeving van een lidstaat. Nederland is dus gebonden aan de Europese terugkeerrichtlijn, ook al is die nog niet doorgevoerd in de nationale wetgeving. De regering ontving daarover ook al een standje van Europa, want men is rijkelijk laat met die doorvoering. Dat had namelijk eind vorig jaar al gebeurd moeten zijn.

FORT EUROPA
Door het “harmoniseren” van het migratiebeleid van de lidstaten hoopt Europa dat zo min mogelijk vluchtelingen en migranten nog door de mazen van het net kunnen glippen. Daartoe wordt bijvoorbeeld al jaren in Europese databases² bijgehouden welke vluchteling in welk land een asielaanvraag doet. Geen herkansingen meer in andere EU-landen dus. Ongewenst verklaarde vluchtelingen en migranten kunnen door die databases sowieso in geen enkel EU-land meer een verblijfsvergunning krijgen. De terugkeerrichtlijn heeft een soortgelijk doel. Een vluchteling of migrant die in een van de lidstaten illegaal heeft verbleven, kan daarmee een verbod voor heel Fort Europa krijgen.

Nederland loopt voorop als het gaat om repressieve maatregelen tegen migranten. Het gelijktrekken van wetgeving in alle lidstaten zorgt er niet voor dat Nederland een stap terug moet doen, maar dat het beleid in andere EU-landen flink repressiever wordt. Weliswaar zorgt de terugkeerrichtlijn ervoor dat illegalen in Nederland niet meer oneindig mogen worden opgesloten, maar veel schieten ze daar niet mee op. De maximale termijn is namelijk op 18 maanden gesteld. In sommige andere EU-landen vormt dat juist een enorme verslechtering. Daar was de maximale termijn bijvoorbeeld 30 dagen. Opsluiting mag volgens de richtlijn alleen gebeuren “op individuele gronden” en uitsluitend “als voorbereiding op uitzetting”, maar dat is in Nederland nu ook al zo. In de praktijk wordt dat standaard toegepast, ook op extra kwetsbare mensen, zoals ouderen, zieken en zelfs kinderen.

Overigens is een deel van de richtlijn gewijd aan de “positieve verplichtingen” van landen om mensen “humaan” te behandelen. Advocaten die met een beroep op de richtlijn proberen om opvang of leefgeld voor hun zwaar verpauperde cliënten te regelen, krijgen tot nu toe echter nul op rekest. Nederland voert de repressieve maatregelen met alle plezier uit, maar de kant van de richtlijn die een klein voordeel voor de opgejaagde vluchtelingen of migranten zou kunnen betekenen, laat men graag buiten beschouwing. In plaats daarvan wil Bruin I illegalen juist nog verder onder druk zetten.

OPROTBRIEF
Het terugkeerbeleid in de richtlijn is voor Nederland feitelijk niet nieuw, maar een voortzetting van het vroegere beleid. Niet-uitgezette illegalen kregen als ze na maandenlange gevangenschap op straat gedumpt werden, al een “aanzegging” mee “om Nederland te verlaten”. Ze krijgen nu nog steeds dezelfde brief mee, maar dan met “Terugkeerbesluit” erboven. De termijn waarbinnen ze het land uit moeten, is ook hetzelfde gebleven: 48 uur.

Wel veranderd is het gevolg van de oprotbrief. Niet vertrekken binnen 48 uur zou een “inreisverbod” gaan betekenen. De illegalen kunnen dan in heel Europa 5 jaar lang geen verblijfsvergunning meer krijgen. Die termijn gaat overigens pas in als ze aantoonbaar het land hebben verlaten. Als ze nooit een verblijfsvergunning hebben gehad, of een strafblad hebben, dan is er zelfs geen vertrektermijn van 48 uur. Ze moeten dan per direct vertrekken en hebben meteen een inreisverbod aan de broek hangen.

Nu was het al zo dat iemand die voor de tweede keer als illegaal “aangetroffen” werd, ongewenst werd verklaard, ook zonder dat hij een strafbaar feit had begaan. Een inreisverbod zorgt ervoor dat illegalen de eerste keer al voor 5 jaar worden uitgesloten van verblijfsrecht. Het inreisverbod lijkt dan ook het kleine broertje te zijn van het nog niet aangenomen omstreden wetsvoorstel “eens illegaal, altijd illegaal”.³

VERMOMD
De voorgestelde wetswijziging die de Nederlandse wet aanpast aan de Europese terugkeerrichtlijn maakt een overtreding van dat inreisverbod ook nog eens strafbaar. Een inreisverbod volgt automatisch, er wordt niet gekeken naar persoonlijke omstandigheden. Alle illegalen die dus niet binnen de gestelde termijn ophoepelen, kunnen dus 48 uur na het uitreiken van het terugkeerbesluit, en in sommige gevallen per direct, als crimineel bestempeld worden en tot 6 maanden gevangenisstraf opgelegd krijgen. En dit dus alleen maar door in Nederland te zijn.

Een aantal commissies, waaronder de Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken (ACVZ), zelf ook niet vies van een flink robbertje uitsluiting en onderdrukking van illegalen,⁴ heeft kritiek op de voorgestelde wetswijziging. In de toelichting op het voorstel staat duidelijk dat het hier niet gaat om de invoering van de algemene strafbaarstelling van illegaal verblijf. Maar, zo stelt de ACVZ, “dat voornemen is na aanvaarding van het voorliggende wetsvoorstel evenwel grotendeels verwezenlijkt. Het heeft de commissie verrast dat deze wijziging niet via een zelfstandig wetgevingstraject wordt ingevoerd.”

De kritiek van Brussel op het voornemen van algemene strafbaarstelling deed GroenLinks Europarlementariër Judith Sargentini naïef juichen: “Rutte krijgt de deur in zijn gezicht gegooid. Het beleid wat hij voor ogen heeft, wordt in Europa niet geaccepteerd.” Minister Gerd Leers van Immigratie en Asiel haalde er zijn schouders over op. Zijn woordvoerder noemt de Europarlementariër “voorbarig”, want het wetsvoorstel voor algemene strafbaarstelling komt pas na de zomer. Maar vermomd als nota over de invoering van de terugkeerrichtlijn ligt er wel degelijk een uitgewerkt voorstel klaar dat in de praktijk vrijwel hetzelfde is. Zo doortrapt is Leers dus wel.

De Tweede Kamer heeft de Raad van State nu opdracht gegeven te onderzoeken of het wetsvoorstel juridisch is toegestaan. Dat is nog helemaal niet zeker. Het gaat er de commissies en parlementariërs echter niet om dat het opsluiten van illegalen moreel verwerpelijk zou zijn, maar dat het niet het doel van de terugkeerrichtlijn dient: migranten zo min mogelijk toelaten en illegalen zo snel mogelijk het land uitpleuren.

Mariët van Bommel

- Noten:
1. “De criminalisering van illegalen is allang wet en beleid”, Mariët van Bommel, 4 januari 2011, www.doorbraak.eu.
 2. “Big Brother meets Eurodac”, Jelle van Buuren, Fabel-krant 80/81, Gebladerte Archief, www.doorbraak.eu.
 3. “Illegaal verblijf mag nooit weigeringsgrond verblijfsvergunning worden”, Mariët van Bommel, 2 mei 2010, www.doorbraak.eu.
 4. “ACVZ: ‘vrijwillige terugkeer’ bevorderen via uitsluiting”, Harry Westerink, Fabel-krant 70, Gebladerte Archief, www.doorbraak.eu.

Nieuw: Doorbraak T-shirts

“Zet de wereld op z’n kop, organiseer van onderop” en “Actief tegen uitbuiting en racisme”. Dat zijn de leuzen op de nieuwe T-shirts van Doorbraak. Er zijn groene en zwarte. Bestellen? Vul het winkelformulier in op www.doorbraak.eu, en maak 15 euro over op giro 95225 t.n.v. Stichting Gebladerte te Leiden.

Koloniale wetenschapper bagatelliseert slavenhandel

De Nederlandse slavenhandel was minder wreed dan vaak wordt gedacht, want de transatlantische overtocht per slavenschip verliep meestal “normaal”. Aldus historicus Henk den Heijer in een officieel praatje’ ter gelegenheid van zijn aanstelling als hoogleraar zeegeschiedenis aan de Leidse universiteit. Met dat standpunt betoont hij zich een aanhanger van de in Nederland helaas dominante stroming van het wetenschappelijke kolonialisme,² net als zijn beruchte collega Piet Emmer.³

Den Heijer is het prototype van een wetenschapper die meent dat hij zorgvuldig, strikt neutraal en waarheidsgetrouw feiten verzamelt en dat hij daarbij zijn gevoelsleven zoveel mogelijk uitschakelt. Hij verwijt diverse Britse en Amerikaanse slavernijdeskundigen dat zij zich wel laten meeslepen door hun emoties. Ze zouden “dezelfde retorische wapens” gebruiken “als twee eeuwen eerder” in de strijd om de afschaffing van de slavenhandel. “Dezelfde morele verontwaardiging spreekt uit hun werk.” Den Heijer stelt dat hij in zijn onderzoekswerk niet als een rechter over de geschiedenis wil oordelen. Hij verzint voor zichzelf de positie van een persoon die boven de partijen zou staan, zogenaamd zonder een persoonlijke mening uit te spreken.

Maar juist koloniale wetenschappers als Den Heijer worden geleid door gevoelens die helemaal niet zo weledelgeleerd blijken te zijn. Achter hun façade van koele rationele betogen schuilt namelijk een beerput van eigenwaan, chauvinisme en vaderlandsliefde. Hun onderzoek wordt gekenmerkt door de vooropgezette partijdigheid om het gruwelijke koloniale verleden van Nederland zoveel mogelijk te verdonkeremanen, te verdoezelen, minder erg te maken of zelfs om te toveren tot achtenswaardige daden van beschaving en vooruitgang. “Zo vreselijk als wordt beweerd was het niet” en “Het wordt tijd voor een genuanceerd beeld over het Nederlandse kolonialisme”, dat is de dogmatische vooringenomenheid van dit soort wetenschappers. Westers superioriteitsdenken en nationalistische onderbuikgevoelens staan aan de basis van hun onderzoek en doordrenken het.

BOEING 747

Om gezichtsverlies in de geleerde witte mannenwereld te voorkomen moet ook Den Heijer de schijn ophouden dat hij zich op “de feiten” baseert. Maar dat vormt een probleem, want historische schriftelijke bronnen over het leven aan boord van slavenschepen zijn behoorlijk zeldzaam. Toch hebben in de achttiende eeuw diverse ooggetuigen hun ervaringen aan het papier toevertrouwd. Het gaat daarbij vooral om ervaringsdeskundigen die eerst aan de verkeerde kant stonden door slaven te vervoeren en te verhandelen, maar later de pleitbezorgers werden van de abolitionistische beweging in Groot-Brittannië. Dat is belangrijk bewijsmateriaal, zou men zeggen. Niet volgens Den Heijer, die zichzelf de opdracht lijkt te hebben gegeven om het onderdrukkende karakter van het Nederlandse kolonialisme te bagatelliseren. Volgens hem is het aantal publicaties van die ooggetuigen te klein om wetenschappelijk representatief te zijn. “Het gebrek aan bronnen, die bovendien nogal eenzijdig zijn, maakt het voor onderzoekers lastig om inzicht te krijgen in wat zich werkelijk aan boord van Britse slavenschepen heeft afgespeeld.”

Nu zou men Den Heijer nog het voordeel van de twijfel kunnen geven en hem de gelegenheid kunnen bieden om met bewijsmateriaal te komen waaruit onomstotelijk zou blijken dat het slavenvervoer vergelijkbaar was met een luxe reis in een moderne Boeing 747, zoals Emmer wel beweerde. Maar hij geeft zelf toe dat over “het gedrag van officieren en bemanningsleden, de behandeling van slaven en de condities waaronder zij van West-Afrika naar de plantagekoloniën in Amerika werden vervoerd” nauwelijks schriftelijke bronnen van ooggetuigen beschikbaar zijn. En zeker niet van de ervaringsdeskundigen die moesten lijden onder het juk van de slavernij. “De ongeletterde slaven hebben nauwelijks iets over hun ervaringen opgeschreven”, weet ook Den Heijer. Hij kan dus helemaal niet hard maken dat het allemaal wel meeviel. Maar dat deert hem niet. Terwijl hij aan de ene kant de schriftelijke bronnen over de ellende op de slavenschepen aanvalt wegens een vermeend gebrek aan representativiteit, relativeert hij zelf de gruwelijkheden van de slavenhandel op grond van nog veel minder bewijsmateriaal. De bewijzen van zijn anti-koloniale tegenstanders moeten representatief zijn, maar die van hemzelf blijkbaar niet.

ROUTINEREIZEN

Maar de kritiek op dit soort wetenschappers moet ook principieel van aard zijn. Den Heijer probeert het beeld neer te zetten dat de meeste slavenreizen “normaal” verliepen. Daarbij baseert hij zich op een verslag van de transatlantische overtocht van een Frans slavenschip in de achttiende eeuw. “Tijdens die reis deed zich niets bijzonders voor: geen slavenopstand, geen buitensporig geweld of seksueel misbruik van slaven, geen grote sterfte en geen extreme weersomstandigheden. Het was een routinereis zoals er eeuwenlang velen zijn gemaakt.” Zo “normaliseert” Den Heijer de eeuwenlang voortdurende ontvoering, vrijheidsberoving en het als handelswaar vervoeren en verkopen van mensen tot de gewone gang van zaken waarover we ons echt niet zo druk zouden hoeven te maken. Want zolang het ging om “routinereizen” kon er toch niet veel aan de hand zijn, suggereert Den Heijer. Daarmee ontkent hij doelbewust dat juist “de routine” en “het normale” van de slavenhandel de kern ervan vormt. Pas wanneer hij wordt geconfronteerd met “excessen”, wil Den Heijer schoorvoetend toegeven dat slavenhandel een misdaad tegen de menselijkheid is. Zijn tegenstanders menen dat de “normale” slavenhandel op zichzelf al “het exces” is. Dat is het verschil tussen een koloniale en een anti-koloniale geestesgesteldheid.

Als het al zo was dat tijdens de transatlantische overtocht niet nog meer slaven door ziekte en uitputting stierven dan nu veelal wordt aangenomen, dan had dat een cynische kapitalistische logica. Dat weet Den Heijer ook wel. “De relatie tussen de bemanningsleden en de slaven aan boord beperkte zich tot datgene wat nodig was om de slaven in bedwang en in goede conditie te houden, zodat zij aan de andere zijde van de oceaan voor een goede prijs

verkocht konden worden.” “Het normale” waarmee de historicus ons gerust probeert te stellen, betreft de keiharde alledaagsheid van een economisch systeem dat is gegrondvest op het verhuren van het lichaam en de geest van arbeiders, én op het tot handelswaar maken van mensen, ook vandaag de dag. De wereldwijde vrouwenhandel nu is tien keer zo groot als de achttiende eeuwse slavenhandel.⁴

Ergelijk aan Den Heijer is verder nog dat hij op grond van schaarse schriftelijke bronnen van Nederlandse slavenhalers en slavenbewakers, dus uit het kamp van de tegenstanders van slaven, meent te mogen stellen dat de Nederlandse slavenhandel gunstig afstak tegen de Britse. Hij vertrouwt volkomen op de verhalen van onderdrukkers van eigen bodem, die om de een of andere mysterieuze reden een betere inborst zouden hebben dan de Britse slavenhalers. Een treffender illustratie van de niet alleen koloniale, maar ook door en door nationalistische drijfveren van Den Heijer valt nauwelijks te bedenken. Voor hem is het mooi meegenomen dat nationalisme zich nooit hoeft te verantwoorden met voldoende statistische representativiteit.

DRIJVENDE GEVANGENISSEN

Men zou Den Heijer terzijde kunnen schuiven als een lachwekkend anachronisme uit de ‘goede oude’ koloniale tijd. Maar dan onderschat men de invloed die dit soort wetenschappers kunnen hebben in de media en op de publieke opinie. “Het was zeker niet prettig aan boord van slavenschepen, maar vaak stierven er procentueel gezien meer bemanningsleden dan slaven”, schrijft NRC Handelsblad naar aanleiding van de aanstelling van Den Heijer als hoogleraar zeegeschiedenis. “Nederlandse slavenhandel minder wreed dan gedacht”, kopte de website van de Radio Nederland Wereldomroep. Beter zou een artikel zijn geweest met de kop “Wetenschappelijk kolonialisme hardnekkiger dan verondersteld”, waarin dan beschreven zou worden wat er zich afspeelt in het overwegend conservatieve, koloniale en nationalistische bolwerk van de Leidse universiteit.

De anti-koloniale activist Sandew Hira veegt in een reactie⁵ op Den Heijers praatje de vloer aan met de Leidse wetenschapper. “Den Heijer geeft ook een volstrekt vals beeld van het slavenschip. Zijn vergelijking van de sterftcijfers van de bemanningsleden en de tot slaaf gemaakte Afrikanen wekt de suggestie alsof het om gelijkwaardige personen gaat, waarbij de bemanningsleden er vanwege de hogere sterftcijfers slechter aan toe waren dan de Afrikanen. Maar de slavenschepen waren geen passagiersschepen, maar drijvende gevangenis die mensen vervoerden die gevangen genomen waren. De zwarten waren geen passagiers op weg naar een normale bestemming, ze waren gevangenen op weg naar de hel! De bemanningsleden waren niet hun medepassagiers, maar hun gevangenenbewakers! En of er nou meer of minder bemanningsleden stierven als gevolg van ziekte en of er meer of minder vrouwen werden verkracht, verandert geen jota aan die verhouding.”

Volgens Hira wordt “het belachelijke karakter” van Den Heijers praatje duidelijk als zijn methode wordt toegepast op de Shoah. “Er zijn studies verschenen over treinen die Joden vervoerden naar de vernietigingskampen. In die studies is duidelijk geworden dat zonder het vervoermiddel de trein de enorme schaal van de massamoorden onmogelijk zou zijn geweest. De organisatie van het vervoer van de Joden was opgezet als een ‘normaal’ vervoer van massagoederen. De nazi’s hadden het efficiënt opgezet. De logistiek was perfect. Geen historicus zou het in zijn hoofd halen om de studie van de trein los te koppelen van het grotere plaatje: de vernietiging van de Joden in de gaskamers. En helemaal niemand zou durven beweren: als er weinig opstanden en mishandelingen waren tijdens de treinreis (en er waren weinig opstanden en mishandelingen), dan was de holocaust toch minder erg dan we tot nu toe dachten. Want iedereen ziet dat niet het transport van de Joden het wezenlijke kenmerk van de holocaust is, maar hun vernietiging.”

Verontrust wijst Hira erop dat Aspha Bijnaar, onderzoekster bij het slavernij-instituut NINSEE, de koloniale propaganda van Den Heijer alle ruimte geeft.⁶ “Het is heel makkelijk om te zeggen: ‘hij bagatelliseert maar wat’ of ‘het is maar zijn eigen visie’”, aldus Bijnaar. “Ik kan zelf niet nagaan of het klopt, maar hij is een historicus en ik neem aan dat hij er zijn argumenten voor heeft. Dus ik gooi het niet meteen weg. Het is een nuance op het onderwerp en daar moet de wetenschap voor zijn.” Volgens Hira heeft de houding van Bijnaar te maken met “de kolonisatie van de geest. Sommige zwarte wetenschappers zijn getraind in de mentaliteit van sakafasi, van nederigheid en onderdanigheid tegenover blanke vertegenwoordigers van het kolonialisme. Hun kritische denkvermogen wordt systematisch onderdrukt op de Nederlandse universiteiten.”

Harry Westerink

Noten

1. “Het slavenschip”, Henk den Heijer, media.leidenuniv.nl.
2. “Geestelijk nog dekoloniseren”, Harry Westerink en Jos Hooimeijer, 9 januari 2010, www.doorbraak.eu.
3. “Leidse slavernij-professor wil meer goedkope arbeidsmigranten”, Eric Krebbers, Fabel-krant 75, Gebladerte Archief, www.doorbraak.eu.
4. “Vrouwenhandel nu tien keer zo groot als achttiende eeuwse slavenhandel”, Ellen de Waard, 1 maart 2011, www.doorbraak.eu.
5. “Henk den Heijer: de nieuwe ideoloog van het kolonialisme”, Sandew Hira, www.iisr.nl.
6. “Nederlandse slavenhandel minder wreed dan gedacht”, Johan van der Tol, www.rnw.nl.

De politie maakte van de 1 mei-demonstratie in Utrecht een wandelende gevangenis.

Het sociaal protest op 1 mei in Utrecht werd zwaar geïntimideerd door de politie.

De veiligheid van Bruin I is de onze niet

Nederland is volgens opinie- en beleidsmakers “te soft” met haar gedoogbeleid, lage straffen, ongebreidelde immigratie en oneindige tolerantie van moslims en straattuig. “Repressie en handhaven, dat is de kern”, vindt minister Ivo Opstelten van Veiligheid en Justitie. “Hooligans worden aangepakt, reljeugd krijgt een wijkverbod en straffen gaan omhoog. Gewoon een kwestie van doen.” Maar gaat veiligheid alleen over criminaliteit? Wanneer voelen we ons onveilig en komt dat overeen met wat de overheid ons wil doen geloven?

FOTO: GREGOR EGITZ

De schijnveiligheid van vaders staat.

Al voordat ‘veiligheid’ zijn eigen ministerie had gekregen, was het duidelijk welke inkleuring de meeste politieke partijen aan het begrip gaven. De nu vastgestelde “prioriteiten” van Bruin I verbazen dan ook allerm minst. “Jeugdcriminaliteit, straatroven, geweld, overvallen en georganiseerde criminaliteit op het gebied van drugs en mensenhandel. Maar het gaat ook over de rust en de veiligheid in de buurten,” aldus VVD-er Opstelten. Veel aandacht gaat dus naar de direct zichtbare “criminaliteit van de straat” van de onderklasse. Er wordt niet of nauwelijks gesproken over indirecte overlastgevende en ‘onzichtbare’ criminaliteit als belastingontduiking, milieudelicten en bouwfraude, vaak gepleegd door de midden- en hogere klasse.

SCHIJNVEILIGHEID

De focus ligt dus bijna geheel bij de onderklasse. En de leden daarvan met een niet-Nederlandse achtergrond kunnen rekenen op nog een extra scheut aan negatieve aandacht van de overheid. Klasse- en kleurjustitie dus. En dat terwijl allerlei onderzoeken vraagtekens zetten bij de vermeende “oververtegenwoordiging van allochtone jongeren” in de criminaliteitscijfers.¹ En “crimineel gedrag” laat zich volgens die onderzoeken ook niet verklaren aan de hand van “mislukte integratie”.

Terrorisme is nog zo’n hot topic in de discussie over veiligheid. Onder het mom van terrorisme- en criminaliteitsbestrijding worden allerlei privacyschendende regels ingevoerd. De overheid creëert een schijnveiligheid door ons op allerlei manieren te controleren, te tappen, te volgen en te filmen. Ons dataverkeer wordt opgeslagen. Er zijn plannen om bij een misdrijf zelfs van de buurtbewoners dna af te gaan nemen.² Met de ov-chipkaart worden al je reizen met het openbaar vervoer tot op de minuut nauwkeurig vastgelegd. En wat gebeurt er eigenlijk met al die persoonlijke gegevens die de overheid over ons verzamelt? Het gebrek aan transparantie en de aanwezigheid van een steeds bontere verzameling van “gezagdragers” die ons alle kanten op wil commanderen, zorgt op zich al voor een onveilig gevoel. Je bent niet meer “onschuldig tot je schuld is bewezen”, maar al verdacht als je je privacy wilt bewaren.

BLINDE VLEK

Deze rechtse invulling van veiligheid is de onze niet, en de gevolgen ervan staan ons ook niet aan: al die repressieve maatregelen. Linkse veiligheid gaat over solidariteit, bestaanszekerheid, zelfbepaling en zeggenschap. Wat houdt onveiligheid voor ons in?

Opstelten laat heel wat in zijn opsomming achterwege, onder meer geweld in huiselijke kring. Huiselijk geweld is de meest voorkomende vorm van geweld in Nederland. Geweld door een persoon die het slachtoffer kent, komt veel vaker voor dan “zinloos” geweld of “gewone criminaliteit”. Het gaat daarbij om kindermishandeling, verkrachting, verwaarlozing, relatiegeweld, incest, kleineren, of isoleren. Voor veel mensen komt onveiligheid dus juist niet van buitenaf, maar vindt het plaats achter de voordeur. Overigens komt deze geweldsvorm in alle klassen en etniciteiten voor. Daarom is het waarschijnlijk ook niet interessant voor zo’n uiterst rechtse regering.

Seksueel geweld vindt overigens niet alleen thuis plaats. Heel veel vrouwen - en sommige mannen - hebben ervaringen met bijvoorbeeld ongewenste

seksueel getinte opmerkingen, opdringerig gedrag, ongewilde betastingen, achtervolging, tot aan gedwongen worden tot seksuele handelingen of zelfs verkrachting. Dat gebeurt bij het uitgaan of door studiegenoten of collega’s: soms door bekende, soms door onbekende mannen. Seksueel getinte opmerkingen, opdringerig gedrag en ongewenst aanraken komt zelfs zo vaak voor dat het bijna ‘normaal’ is. Ziek genoeg is dit voor sommige vrouwen een gegeven, het wordt al niet eens meer ervaren als onveiligheid. Daar gaat het maar weinig over in de politiek en de media. En ook buitenparlementair links heeft hier een flinke blinde vlek.

MENINGSUITING

Evenmin heeft de overheid het over de gure rechtse wind die door Nederland waait waardoor steeds meer mensen zich mentaal onveilig voelen. De vrijheid van meningsuiting heeft de laatste jaren namelijk een akelige vlucht genomen naar rechts. Zeggen wat je denkt, “dat is alleen maar eerlijk en duidelijk”, is een vrijbrief geworden om allerlei racistische praat uit te slaan. Als iemand daar tegenin durft te gaan, dan blijkt vaak dat de vrijheid van meningsuiting helemaal niet geldt voor mensen met een andere mening: die worden vaak beledigd, monddood gemaakt of zelfs bedreigd. Denk daarbij niet alleen aan de laffe, anonieme reaguurders op GeenStijl. Het opkomen voor mensen aan de onderkant van de samenleving, tegen racisme, tegen de afbraak van de verzorgingsstaat, en tegen privacyschendingen wordt tegenwoordig vaak weggehoond met niet-inhoudelijke kreten als “naïef”, “slap”, “verraad” en “gevaarlijk”. Je linkse mening geven over de ‘profeet van de vrijheid van meningsuiting himself’ Geert Wilders levert vaak een mailbox vol scheldpartijen en bedreigingen op. Dat overkwam bijvoorbeeld Herman van Veen en de zelf rechtse Peter R. de Vries.

Doorbraak ondervond deze ‘vrijheid van meningsuiting’ aan den lijve toen we een kunstzinnige protestmars tegen Zwarte Piet wilden organiseren. Het museum waarmee we samenwerkten, besloot vanwege de bedreigingen en beledigingen³ het protest zelfs af te blazen.⁴ En de anti-kapitalistische 1 mei demonstratie voor een radicaal andere samenleving in Utrecht werd dit jaar omsingeld en flink in elkaar geslagen⁵ door de politie en begeleid door zoveel ME-ers dat de spandoeken nauwelijks nog leesbaar waren voor het publiek.

BESTAANSONVEILIGHEID

Klimaatverandering bestaat niet volgens de gedoogpartner van het kabinet, de PVV. Ook al zijn er in de Derde Wereld nu al veel mensen die de gevolgen ervan elke dag ondervinden. De verwachting is dat dit alleen nog maar erger zal worden.⁶ Maar met het milieu wordt bar weinig rekening gehouden in de plannen van de overheid. Na de ramp in Japan zal menigeen zich niet “veilig” voelen bij het idee dat Borssele een tweede kerncentrale dreigt te krijgen. De Duitse en Zwitserse regering hebben aangekondigd kernenergie uit te faseren. Maar Bruin I piekert daar niet over.

De regering praat ook niet over precariteit, over bestaansonzekerheid dus. De onzekerheid of je morgen nog wel een dak boven je hoofd hebt, een inkomen hebt, eten kunt kopen, of naar school kunt gaan. En juist daar grijpt Bruin I diep in op

onze levens, en met name bij de mensen die toch al in een kwetsbare positie zitten. Met de bezuinigingsplannen laat Bruin I zijn ware gezicht zien. Bezuinigen op de kinderopvang, het onderwijs, en het omlaag brengen van de huurtoeslag, maar omhooggooien van de huren en de btw op onder andere etenswaren. En het ministerie van Bestaansonveiligheid, oftewel Sociale Zaken, probeert uitkeringsgerechtigden steeds verder in het nauw te drijven. Werklozen moeten straks verplicht werken onder het minimumloon. Ook mensen met een arbeidsbeperking worden steeds meer de arbeidsmarkt opgeschopt, richting steeds onzekerder en flexibeler banen. De boodschap is duidelijk: iedereen moet zijn eigen boontjes doppen en wie niet mee kan komen, heeft pech gehad.

HERDEFINIËRING

Taal is een sterk politiek wapen.⁷ De term ‘veiligheid’ is gegijzeld voor rechtse politieke doeleinden. Parlementair links neemt ook steeds meer de taal en framing van rechts over. De overheid schept al jaren angstgevoelens over al die zogenaamde criminele Antillianen en Marokkanen, moslims, terroristen en Oost-Europeaan die onze banen zouden afpakken. Die beeldvorming wordt gevoed door wat er in de media verschijnt. Want waarom heet het in de media “een familiedrama” veroorzaakt door persoonlijke problemen, als een “autochtone” man zijn vrouw en kinderen doodt, terwijl het opeens “eerwraak” genoemd wordt als een “allochtone” man hetzelfde doet. Dan zou het veroorzaakt zijn door “zijn cultuur” die anders zou zijn dan “de onze”.

Bij het verder opbouwen van een linkse beweging kunnen we door rechts gekaapte begrippen als veiligheid maar beter niet in de mond nemen. Hooguit om aan te geven dat Bruin I onze onveiligheid juist vergroot. We kunnen beter onze eigen linkse kaders vaststellen om over dit thema te praten, onze eigen frames.⁸ Verzet tegen Bruin I is broodnodig om de afbraak van de bestaanszekerheid te kunnen stoppen, de controlemaatschappij te kunnen terugdraaien, en met solidariteit en collectieve oplossingen echte veiligheid te kunnen creëren: het gevoel dat je ertoe doet, dat je je eigen leven mag bepalen en dat je bestaansbasis is verzekerd.

Ellen de Waard
Mariët van Bommel

Noten:

1. “Mythen rond ‘allochtone criminaliteit’ ontkracht”, Ellen de Waard, 2 november 2009, www.doorbraak.eu.
2. “Controlestaat op z’n retour?”, Gerrit de Wit, zie voorpagina van deze krant.
3. “Gescheld van rechts-populistische Zwarte Piet-fans”, 29 augustus 2008, www.doorbraak.eu.
4. “Actie tegen Zwarte Piet eenzijdig afgelast door Van Abbemuseum”, 29 augustus 2008, www.doorbraak.eu.
5. “Politie poogt sociaal protest onmogelijk te maken”, Gerrit de Wit, 1 mei 2011, www.doorbraak.eu.
6. “Rechts en de milieuvluchtelingen”, Eric Krebbers, Fabel-krant 91, Gebladerte Archief, www.doorbraak.eu.
7. “Liever een rechtvaardige dan een zuivere taal”, Gerrit de Wit, Fabel-krant 44/45, Gebladerte Archief, www.doorbraak.eu.
8. “Reframe Rechts: het eigen verhaal als tegenstrategie voor buitenparlementair links”, Mathijs van de Sande, 30 december 2010, www.doorbraak.eu.

Migranten en werklozen tegen elkaar uitgespeeld

► ► ► *Vervolg van voorpagina*

Kamp maakt zich overigens niet alleen druk over de Polen, maar ook over Roemenen en Bulgaren die naar Nederland komen. Waar de Polen al als tweederangs arbeiders behandeld worden, zitten de Roemenen en Bulgaren nog een niveautje lager. Ze mogen wel naar Nederland komen, maar hier pas werken wanneer een werkgever voor hen een tewerkstellingsvergunning aanvraagt. Zo raken ze volledig afhankelijk van hun werkgever, waardoor ze natuurlijk nog “aantrekkelijker” worden voor diezelfde bazen. Kamp vindt dat er al te veel Polen in Nederland zijn en dat de Bulgaren en Roemenen daarom maar beter thuis kunnen blijven. Hij wordt niet moe te verklaren dat er genoeg werklozen in Nederland zijn die het werk van de Roemenen kunnen overnemen, en dat hij zich niet voor kan stellen dat er noch in Nederland noch in de andere Europese landen geen mensen te vinden zijn die hetzelfde werk kunnen doen.²

WERKLOZEN

Kamp gebruikt zo de migranten om de druk op werklozen verder op te voeren. Want als er een bevolkingsgroep is waar het kabinet Bruin I een grotere hekel aan heeft dan aan buitenlanders en migranten, dan zijn het wel mensen zonder betaalde baan. Met regelmaat worden er manieren verzonnen om mensen verplicht “aan het werk te zetten”. Uitkeringen zijn al lang geen universeel recht meer, maar worden óf helemaal niet verstrekt, óf alleen aan mensen die “een tegenprestatie” leveren in de vorm van sneeuw ruimen of enveloppen dichtlikken. De wensen en vaardigheden van de mensen zelf zijn niet belangrijk. Iedereen moet zich maar voegen naar wat de markt vraagt. Met zijn aanval op Roemenen en Bulgaren probeert Kamp dus eigenlijk te zeggen: zie je wel, er is werk, en dat kunnen jullie werklozen makkelijk zelf doen.

De kans om zowel werklozen als migranten te bashen, is voor Kamp kennelijk zo aantrekkelijk dat hij zelfs stevig protest vanuit zijn eigen achterban accepteert. Aardbeien- en aspergetelers, en ook de werkgeversvereniging VNO-NCW, kwamen in opstand tegen de minister. Ze willen namelijk helemaal geen werklozen in dienst nemen die zich niet van hen afhankelijk laten maken en daardoor minder makkelijk uit te buiten zijn. En ze zijn bang dat de Polen die nu nog in Nederland werken, straks niet meer willen komen omdat ze ook in Polen banen kunnen vinden of in Duitsland gaan werken. Ook daar mogen Polen en andere Oost-Europeanen inmiddels namelijk zonder tewerkstellingsvergunning aan de slag, wat eerder nog niet mogelijk was. Straks staan de uitzendbazen in Nederland zonder mensen en moeten de boeren ineens hun eigen aardappels oogsten.

DISCIPLINERING

Zoals gewoonlijk huilen de bazen natuurlijk vooral krokodillentranen. Toch laat hun reactie zien hoe belangrijk het voor hen is dat zij toegang houden tot een grote reservepool aan arbeiders die makkelijk tegen elkaar uitgespeeld kunnen worden. Wanneer deze reservepool zou opdrogen, dan zouden de arbeiders makkelijker zelf kunnen kiezen waar ze wel en vooral ook niet willen werken. Werkgevers zouden onder druk komen te staan om inderdaad goede banen aan te bieden, want anders zou er niemand zijn die het werk aan zou nemen. Kamp opperde zelfs dat de boeren dan maar voor betere arbeidsomstandigheden zouden moeten zorgen als ze geen Nederlanders kunnen vinden die het werk willen doen. Voor een neo-liberale politicus uit het kabinet Bruin I is dat wel een opmerkelijke suggestie. Dat hij als minister er zelf voor kan zorgen dat het minimumloon wordt verhoogd, dat mensen niet onder het minimumloon moeten werken en dat er beter wordt toegezien op slechte arbeidsomstandigheden, boeit hem niet. Integendeel: mensen laten werken onder het minimumloon is inmiddels overheidsbeleid.³

Door te dreigen dat er straks geen buitenlandse arbeiders meer zijn, wil Kamp de bazen betrekken bij zijn strijd tegen werklozen. In een klimaat waarin mensen met een uitkering per definitie als profiteurs worden gezien, is het voor Kamp alleen maar handig als werkgevers openlijk om arbeidskracht smeken. Het bevestigt het beeld dat werkloosheid de schuld van de werkloze is, en niet een integraal en onmisbaar onderdeel vormt van de kapitalistische economie. Hoe meer de verantwoordelijkheid bij het individu gelegd kan worden, hoe makkelijker de verdere inkorting op de uitkeringen en de disciplineringsmaatregelen die ermee gepaard gaan, gerechtvaardigd kunnen worden. Door de concurrentie tussen Oost-Europese migranten en Nederlandse werklozen aan te wakkeren en daarbij ook de werkgevers onder druk te zetten, schept de minister de voorwaarden om zowel de migranten als de werklozen nog meer te controleren en te disciplineren.

Wat Nederlandse werklozen en Oost-Europese arbeidsmigranten gemeen hebben, is dat ze door de politiek en door het bedrijfsleven gezien worden als passieve objecten. Werklozen “worden gestimuleerd”, “geactiveerd”, en “geïntegreerd”. De migranten werken niet, maar “worden tewerkgesteld”. Ze wonen niet, maar “worden gehuisvest”. En ze leren niet, maar “worden voorgelicht”. Naar de migranten zelf wordt niet geluisterd, en naar werklozen al helemaal niet meer. Helaas zijn de migranten vaak zo afhankelijk van hun bazen dat ze nauwelijks voor zichzelf op durven te komen, en worden werklozen afhankelijk gemaakt van de staat. Maar wat zou er gebeuren als bijvoorbeeld alle Polen in Nederland voor een paar dagen zouden staken en daardoor de gehele Nederlandse voedselindustrie zouden lamleggen? We moeten manieren vinden om te laten zien dat het uiteindelijk de bazen zijn die afhankelijk zijn van migranten en werklozen. Zonder hen zullen de aardbeien uiteindelijk namelijk echt weggroten.

Gregor Eglitz

Noten

1. “Eerst modelburger worden, dan pas bijstand”, Harry Westerink, 19 april 2011, www.doorbraak.eu.
2. “Redden ‘gastarbeiders’ de aardbeien en het Oranje-feest?”, Harry Westerink, 27 april 2011, www.doorbraak.eu.
3. “Bijstandsbond keert zich tegen dwangarbeid”, Willem Slaapmaat, 27 april 2011, www.doorbraak.eu.

>Zonder Papieren# Het vrije droomland

Die woensdagmiddag was het mijn beurt om de dienst te draaien op het kantoor van de organisatie die mensen zonder verblijfsrecht ondersteunt. Er werd aangebeld en ik deed open. Twee mannen kwamen binnen. De ogen van een van hen stonden vol verdriet. Ik merkte zijn ingehouden boosheid op toen hij me begroette. Ze namen plaats. De andere man legde uit dat hij als tolk was meegekomen met de man die zwaar depressief bleek te zijn. Hij zocht voor hem een psychiater. Ik keek de sombere man aan. Zijn ogen waren op de grond gericht en zijn hoofd leek wel zwaarder dan zijn lichaam. Uit eigen ervaring weet ik dat geestelijke problemen pijnlijker kunnen zijn dan lichamelijke klachten. Depressies en trauma’s verdwijnen niet zomaar met een paar pillen of een paar dagen rust. Voordat ik aan de slag ging om een huisarts te regelen, vroeg ik hem hoe lang hij die klachten al had en waardoor ze werden veroorzaakt. De tolk vertaalde mijn vraag. Ik zag tranen in de ogen van de droevige man. Hij begon te vertellen.

Hoewel het ontzettend zwaar is om afscheid te nemen van je eigen land en je familie, was hij toch gevlucht, op zoek naar vrijheid en veiligheid. Hij moest wel. Hij had geen keuze. Steeds had hij vaak goed beveiligde landsgrenzen moeten passeren en steeds was hij bang geweest om te worden opgepakt. Elke grensovergang had hem doen huiveren. Uit angst had hij zijn adem ingehouden. Hij had vaak tot God gebeden en gesmeekt om niet betrapt te worden, zodat hij nog een kans zou hebben om het vrije land te bereiken waarvan hij droomde. Toen hij eindelijk de grensovergang van zijn droomland bereikte, voelde hij zich zo gerustgesteld dat het leek alsof hij opnieuw werd geboren en hij een nieuw leven kreeg. Meteen na aankomst in het land meldde hij zich en vroeg hij asiel aan. In het vrije land bleek ook politie te zijn, maar hij voelde geen vrees. Hij waande zich juist veilig, want hij had zichzelf en zijn levenslot in handen van mensen gelegd die de smaak van de vrijheid en de veiligheid goed kenden en ook andere mensen die kostbare rechten graag lieten proeven.

Hij wachtte lang op de beslissing van de autoriteiten van het land. Zou hij mogen blijven? Zou hij bescherming krijgen? Het wachten duurde eindeloos, maar hij had hoop en geduld. Maar vaak genoeg kun je met alleen maar hoop en geduld je eigen weg en vrijheid niet vinden. Tot zijn grote verdriet werd zijn asielaanvraag uiteindelijk afgewezen. Men eiste van hem dat hij in tegenovergestelde richting alle grensovergangen zou passeren en zou terugkeren naar zijn eigen land. Dat kon niet, want zijn leven was daar in gevaar. Teleurgesteld en wanhopig zocht hij naar een andere mogelijkheid, naar een advocaat of iemand anders die hem zou kunnen helpen. In het vrije land dat hem geen vrijheid gaf, reisde hij met de trein naar een andere stad, zonder papieren. Toen de conducteur naar zijn vervoersbewijs vroeg, toonde hij evenals de andere passagiers zijn treinkaartje. Maar de conducteur wilde ook zijn identiteitsbewijs zien. Weer stakte de adem in zijn keel. Omdat hij geen papieren had, moest hij mee naar het politiebureau. Ze stuurden hem naar een uitzetgevangenis waar hij werd opgesloten. Door het getraliede raam van de gevangenis heen zag hij zijn dromen in rook opgaan en vervliegen. Hij keek naar buiten en zag de dagen en nachten zonder kleuren van hoop. Alles werd grijs. Grijs werd zijn leven en grijs werden zijn geest, ziel en dromen. Hij voelde zich steeds zwakker en zieker worden.

Na een paar maanden werd hij vrijgelaten. Hij werd op straat gegooid. Hij zwierf langs lanen en pleinen die geen vrijheid beloven, maar de zekerheid bieden dat hij nog steeds gevangen zit, in het vrije land dat alleen voor zichzelf de vrijheid koestert. Waar hij ook kwam, zijn hoofd bleef in een gevangenis ronddolen. Hij denkt steeds minder aan zijn droom van veiligheid. Hij is niet langer meer op zoek naar een advocatenkantoor, want hij moet nu dringend de spreekkamer van een psychiater binnengaan. Daar kan hij vertellen hoe hij vroeger droomde over vrijheid en veiligheid. Daar kan hij praten over het verleden, bijna alsof hij al is gestorven en vanuit de andere kant van de dood naar zijn lichaam kijkt.

Lili Irani

Roma Csaba Csorba kijkt naar het uitgebrande huis waar in februari 2009 zijn zoon en kleinzoon werden doodgeschoten door extreem-rechtsen.

Racistisch geweld tegen Roma

Al eeuwenlang worden Roma gediscrimineerd. Ze leven vaak in grote armoede en hebben te kampen met racistische geweldplegingen. De afgelopen jaren zijn vooral in Oost-Europa meerdere Roma vermoord, beschoten en in elkaar geslagen. De daders worden nauwelijks bestraft. Ook in West-Europese landen als Nederland leven Roma nog steeds aan de onderkant van de samenleving en worden ze uitgesloten.

Roma worden door velen nog steeds badinerend “zigeuners” genoemd. Dat woord komt van het Griekse “atziganoi”, wat “onaanraakbaren” of “lepralijders” betekent. Roma zijn van oudsher een nomadische gemeenschap. Volgens henzelf komen de Roma oorspronkelijk uit India, maar ook uit delen van Pakistan. Een veelgenoemde theorie is dat het merendeel van de Roma-groepen omstreeks 1192 uit de Indiase stad Delhi wegluchtte, na de slag bij Therain. Van daaruit trokken ze onder meer naar Oost-Europa. Door antiziganisme,¹ het specifieke racisme jegens “zigeuners”, en door uitsluiting en belabberde economische omstandigheden werden Roma veroordeeld tot een reizend bestaan. Met het ontstaan van de natiestaten rond het einde van de achttiende eeuw raakten velen van hen stateloos. Daardoor konden ze geen aanspraak maken op burgerrechten. In nazi-Duitsland werden zo'n 500 duizend Roma gedood in vernietigingskampen omdat ze “asociaal” zouden zijn en niet tot “het Europese volk” zouden behoren.² Vandaag de dag zijn er naar schatting wereldwijd meer dan 10 miljoen Roma, waarvan er een paar miljoen in Europa leven.

OOST-EUROPA

Roma worden vooral in Oost-Europese landen regelmatig geweigerd in restaurants, zwembaden, winkels en bioscopen. Onlangs bracht het European Roma Rights Centre (ERRC) een rapport uit, getiteld “Anti-Romage geweld en straffeloosheid”.³ Daaruit blijkt dat Roma in Oost-Europese landen ook regelmatig te kampen hebben met racistisch geweld. Zo registreerde het ERRC tussen januari 2008 en december 2010 maar liefst 75 aanvallen op Roma in Tsjechië, Hongarije en Slowakije. Daarbij vielen tientallen gewonden, waarvan 12 levensgevaarlijk, en stierven 11 Roma, waaronder ook kinderen. De doden vielen vooral in Hongarije. Bij de aanvallen werden ook bezittingen van Roma vernield en hun huizen in brand gestoken. De daders maakten veelvuldig gebruik van molotovcocktails en zelfs van traangas- en handgranaten. Ook werd er op Roma geschoten met vuurwapens. Vermoedelijk zijn de uitkomsten van het ERRC het topje van de ijsberg. Veel aanvallen zullen immers hun weg niet vinden naar de officiële statistieken.

Van de 75 aanvallen heeft het ERRC er 44 nader onderzocht. Daaruit blijkt dat in slechts zes gevallen daders door Justitie zijn veroordeeld tot gevangenisstraffen. In de andere zaken werden geen daders gevonden, werden ze vrijgesproken of slechts veroordeeld tot lichte taakstraffen. Ook werd de racistische component bij de aanvallen nauwelijks door Justitie onderkend. Volgens het ERRC falen de Oost-Europese overheden in de aanpak van racistisch geweld. Ze treden vaak niet of halfslachtig op, en maken daarbij ook nog eens de nodige procedurele fouten. Met name in de zaken die veel nationale en internationale media-aandacht trokken, volgden wel gevangenisstraffen. Een van de meest opzienbarende aanvallen vond plaats in de Tsjechische gemeente Vítkov in oktober 2010. Daarbij gooiden de daders een brandbom. Een tweejarig meisje liep brandwonden op van de tweede en derde categorie op 80 procent van haar lichaam. De vier daders werden veroordeeld tot gevangenisstraffen van 20 jaar of meer. Die uitspraak is uitzonderlijk. In de meeste gevallen werden de daders niet achterhaald. En in één zaak werd een bekende Tsjechische neo-nazi die

meerdere keren op straat Roma in elkaar sloeg, veroordeeld tot slechts een werkstraf. Een andere opzienbarende zaak speelt in Hongarije. Daar worden nu vier mannen vervolgd voor 9 aanvallen waarbij 10 huizen in de fik werden gezet en 6 doden vielen. Bij een van de aanvallen in februari 2009 gooiden de mannen brandbommen in een huis van een Roma-gezin in de gemeente Tatárszentgyörgy. De vader en zijn vijfjarige zoon werden door de daders zonder pardon neergeschoten toen ze het brandende huis ontvluchtten. De daders blijken banden te hebben met nazistische organisaties.

INSTITUTIONEEL RACISME

De bloei van extreem-rechtse partijen in de Oost-Europese landen werkt het geweld tegen Roma in de hand. Zo haalde in Hongarije de extreem-rechtse Jobbik-partij bij landelijke verkiezingen van 2010 17 procent van de stemmen met een racistische campagne die doorspekt was met slogans tegen Roma. En in Tsjechië zond de Nationalistische Partij televisiespots uit waarin werd opgeroepen voor “een finale oplossing van het zigeuner-vraagstuk”. Ook de Slowaakse Nationale Partij gebruikte racistische advertenties, en won daarmee 12 procent van de stemmen. De haat tegen Roma blijft overigens niet beperkt tot extreem-rechts, maar is ook te vinden bij mainstream-partijen. De Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie heeft forse kritiek op de Oost-Europese staten vanwege de onmenselijke behandeling en uitsluiting van Roma. Maar de Europese aanpak van de problemen is ook bepaald niet onomstreden.⁴

Vooral de situatie van de pakweg 205 duizend Roma in Hongarije is erbarmelijk. Tijdens het staatscommunisme hadden daar nog vier van de vijf Roma-mannen werk. Na de val van die dictatuur werden tijdens de kapitalistische kaalslag veel fabrieken gesloten waar Roma ongeschoold werk verrichtten. Daarmee vervielen ze in grote armoede en nam de overlevingscriminaliteit toe. Meer dan een derde van de Roma spreekt nauwelijks Hongaars en kan daardoor niet mee komen in het normale onderwijs. Er wordt nauwelijks geïnvesteerd in taalcursussen en veel Roma-kinderen worden gedumpt op scholen voor leerlingen met een verstandelijke handicap. Er is sprake van een vicieuze cirkel van armoede, criminaliteit en discriminatie.⁵ Daardoor heeft een kind dat in een Roma-gezin wordt geboren al bij voorbaat weinig of geen kansen om op te klimmen. En de haat tegen Roma groeit de laatste jaren nog. Zo patrouilleren tegenwoordig met regelmaat burgermilities in uniformen door de Hongaarse straten. Die zijn van de “Burgerwacht voor een Betere Toekomst”, een paramilitaire organisatie die verbonden is met Jobbik. De burgerwacht wordt beschouwd als de opvolger van de Hongaarse Garde die twee jaar geleden door de rechter werd ontbonden. De milities dwingen Roma zich te legitimeren, en ze fouilleren hen. In de Hongaarse stad Gyongyospata marcheerden ze in maart 2010 met duizend aanhangers door een Roma-wijk. Honderden Roma werden door het Rode Kruis preventief uit de stad geëvacueerd uit vrees voor intimidatie en geweld door de militie. De Hongaarse regering, die gedomineerd wordt door de uiterst rechtse partij Fidesz, weigert op te treden tegen de burgerwachten, en dat is veelzeggend.

WEST-EUROPA

Helaas blijft het geweld en de retoriek tegen Roma niet beperkt tot Oost-Europa. In Denemarken karakteriseerde de minister van Justitie medio 2010 alle Roma als criminelen en stelde hij voor om hen allemaal te deporteren. In het Noord-Ierse Belfast werden in 2009 meer dan 100 Roma verjaagd door een groep racistische protestanten. En in Italië halen vooral parlementariërs van de rechtse regeringspartijen veelvuldig uit naar Roma. Ook de media doen gretig mee aan de hetze. Nadat in 2007 een Roma-kamp in Rome bestookt werd met brandbommen, koos de burgemeester niet de kant van de Roma, maar liet hij het kamp weg bulldozeren.⁶ In 2008 riep de Italiaanse minister van Binnenlandse Zaken op om Roma-kampen plat te walsen en de inwoners te deporteren. Twee dagen later nam een meute het recht in eigen hand. Ze bestookten een kamp in Napels met molotovcocktails en verjoegen de inwoners met slaghout en stenen. In die periode dreef de Italiaanse staat duizenden Roma uit hun woonkampen en vernietigde hun huizen.

In Frankrijk kiest ook president Nicolas Sarkozy voor een harde opstelling tegen de 400 duizend daar levende Roma, mede in een poging om het extreem-rechtse Front National van zich af te houden. In 2009 werden al 10 duizend Roma gedeporteerd. Maar in 2010 ging Sarkozy weer een stap verder. Naast de deportaties kondigde hij ook aan om 300 illegale Roma-kampen te willen ontruimen. Sarkozy's beleid stuitte op veel verzet vanuit binnen- en buitenland. De EU sputterde tegen omdat de betreffende Roma veelal uit de EU-lidstaten Roemenië en Bulgarije komen. En ook voor inwoners van die landen geldt dat ze zonder visum Frankrijk in kunnen komen. Daarbij zijn veel Roma gewoon staatsburgers van Frankrijk, omdat ze er al generaties lang wonen. Zij kunnen dus helemaal niet uitgezet worden.

NEDERLAND

De Roma-gemeenschap in Nederland is relatief klein. Schattingen lopen uiteen van 8 tot iets meer dan 20 duizend mensen. Ze wonen voornamelijk in een tiental zogenaamde Roma-gemeenten. De laatste jaren is het aantal licht gestegen door de komst van Roma uit de nieuwe EU-lidstaten Roemenië en Bulgarije. Van de Roma-gemeenschap in Nederland verkeert een aanzienlijk deel in een marginale positie. De schoolprestaties liggen onder het gemiddelde en Roma-kinderen spijbelen vaker. Dat komt omdat ze zich niet goed thuis voelen op school en ook doordat meisjes soms gedwongen thuis worden gehouden. Daarbij stond de Nederlandse overheid het spijbelen jarenlang oogluikend toe. Volgens een schatting zijn duizend Roma in Nederland stateloos. Zij lopen dus het risico om opgepakt en uitgezet te worden. Bovendien kunnen zij geen aanspraak maken op sociale voorzieningen of werkvergunningen. Ze zijn dus genoodzaakt om zwart werk te verrichten of om anderszins aan geld te komen. Een andere oorzaak voor de hoge werkloosheid onder Roma is discriminatie en het rondtrekverbod dat jarenlang gold. Daardoor konden Roma steeds minder hun oorspronkelijke ambulante beroepen uitoefenen, zoals scharenslijpen. Een gedeelte van de Roma woont in woonwagens en de wachtlijsten voor de woonwagenkampen zijn schrikbarend lang. Uit een onderzoek in 2009 bleek dat woonwagenbewoners nog steeds gediscrimineerd worden. Ze worden

Wij gingen onze eigen weg

Ze hadden het niet makkelijk, de revolutionaire socialisten tussen 1930 en 1950, van wie Henk Sneevliet de bekendste is geworden. Ze bepaalden hun eigen politieke richting: uitgetreden uit de communistische CPN en uit de sociaal-democratische SDAP vormden ze de Revolutionair Socialistische Arbeiders Partij (RSAP). “Wij gingen onze eigen weg” is de treffende titel van het boek van Ron Blom en Bart van der Steen over deze stroming.

als criminelen gezien en kunnen daardoor maar moeilijk hypotheken en verzekeringen afsluiten.

In 2004 bleek al uit een ander rapport⁷ dat Roma in Nederland discriminatie ondervinden,⁸ maar dat ze daarvan nauwelijks melding doen bij anti-discriminatiebureaus of de politie. Dat komt onder meer door een gebrek aan vertrouwen in “de burgermaatschappij”, en door de traditie om problemen binnen de eigen kring op te lossen. De Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie besteedde in een rapportage over Nederland in 2007 apart aandacht aan de positie van Roma. De commissie constateerde een voortdurende achterstelling van Roma en riep de overheid op om de vicieuze cirkel van vooroordelen en wantrouwen te doorbreken. Daarin is Nederland nog steeds niet geslaagd. Enkele jaren geleden stelde Eberhard van der Laan, de toenmalige minister van Wonen, Wijken en Integratie, nog dat “uit gesprekken met Roma-gemeenten blijkt dat sleutelfiguren uit de Roma-gemeenschap vaak een strafblad hebben”. De Roma reageerden furieus en vonden de stelling “discriminair en discriminerend”, zeker omdat de cijfers van de Roma-gemeenten uit schattingen bestonden en er geen overleg met henzelf was geweest. Verder weigerde Van der Laan extra te investeren om de problemen in de Roma-gemeenschap op te lossen, en om discriminatie tegen te gaan. De gemeenten moesten het maar zelf oplossen binnen het bestaande budget en beleid. Daarbij is de laatste jaren ook nog eens de financiële steun aan de zelforganisaties van Roma stopgezet, en pleitte het CDA zelfs voor de uitzetting van alle Roma die geen werk hebben. Een overkoepelende strategie om bestaande problemen op te lossen, in samenwerking met Roma zelf, ontbreekt echter nog steeds. En dat is jammer. Het huidige beleid is repressief en leidt tot niets positiefs.

Gerrit de Wit

Noten

1. “Kinderdieven en edele wilden”, Eric Krebbers, Fabel-krant 76, Gebladerte Archief, www.doorbraak.eu.
2. “Europa onveilig voor Roma”, Ellen de Waard, Fabel-krant 40/41, Gebladerte Archief, www.doorbraak.eu.
3. “Anti-Romageweld en straffeloosheid”, ERRC, www.errc.org.
4. “EU wil Roma integreren zonder antiziganisme te bestrijden”, Eric Krebbers, Fabel-krant 70, Gebladerte Archief, www.doorbraak.eu.
5. “Gelijke kansen voor Roma zijn een mythe”, Valeriu Nicolae, Fabel-krant 69, Gebladerte Archief, www.doorbraak.eu.
6. “Italiaanse deportaties voorbode voor de rest van de EU?”, Sandor Schmits, Fabel-krant 91, Gebladerte Archief, www.doorbraak.eu.
7. “Monitor racisme & extreem-rechts: Roma en Sinti”, Anne Frank Stichting, www.annefrank.org.
8. “Antiziganisme van hoog tot laag”, Eric Krebbers, Fabel-krant 75, Gebladerte Archief, www.doorbraak.eu.

Voor de oorlog werden de revolutionaire socialisten door CPN-ers in elkaar geslagen als ze op straat hun kranten verkochten. En door fascistische groeperingen uiteraard, want de revolutionaire socialisten ageerden van alle partijen het scherpst tegen het fascisme. In de oorlog vormden ze de eerste illegale groep, het Marx-Lenin-Luxemburg (MLL) Front, die door de nazi's ter dood veroordeeld werd. Na de oorlog werd een van de geëxecuteerden door de Haagse CPN nog voor fascistenhulp uitgemaakt.

Blom en Van der Steen laten in hun boek vier mannen - ja, alleen mannen - aan het woord, strijders voor een democratisch en revolutionair socialisme: Fokke Bosman, Andries Dolleman, Henri Engelschman en Joop Flaming. Hun verhalen schetsen een levendig beeld van de radicale arbeidersbeweging voor, tijdens en na de oorlog. Ze waren zo'n beetje dag en nacht bezig met de strijd.

DIEVENPAD

Bosman uit de Zaanstreek leefde in zijn jeugd in grote armoede in de oude dichtbevolkte arbeiderswijken, waar een intense buurtcultuur samenging met een volks radicalisme. De ‘moderne’ vakbond (NVV) voor geschoolde en nette arbeiders met vaste contracten had hier weinig aanhang. Bosman leefde in de arbeiderscultuur van spontane stakingen en directe acties, waar een groot wantrouwen heerste tegenover politieke partijen en organisaties. Alleen het Nationaal Arbeids Secretariaat (NAS), de radicale vakbond waar later de communist Sneevliet het opperhoofd van werd, steunde hun acties en die bond had dan ook veel steun onder deze arbeiders. Bosman bracht zijn jonge jaren dan ook door in de anarchistische kringen van het NAS. Later, nadat hij als leider van een spontane staking werd ontslagen, was Bosman met zijn gezin helemaal brodeloos en ging hij kortstondig op het dievenpad: platen koper uit de Zaanse haven stelen en in Amsterdam verkopen. Daarna stortte hij zich in het Werklozen Agitatie Comité, en in 1919 sloot hij zich aan bij de communistische partij, waarvoor hij zelfs raadslid werd. Door het stalinisme en sommige overduidelijk onrealistische bevelen die de partijleden dienden uit te voeren, vertrok Bosman met een aantal andere communisten naar de RSP. De CPN trok vervolgens alles uit de kast om deze afvalligen het leven zuur te maken.

Meubelmaker Flaming uit Amersfoort probeerde de SDAP in actie te krijgen tegen het fascisme. Dat bleek nauwelijks te lukken, en hij stapte met duizenden andere SDAP-ers over naar de links-socialistische OSP. Politieprovocaties om Flaming en ander OSP-kader ertoe aan te zetten om zich te bewapenen ter verdediging tegen de NSB, mislukten maar net. Duitse vluchtelingen werden door OSP-netwerken geholpen in een tijd dat Hitler als “een bevriend staatshoofd” beschouwd werd.

Dat in 1935 de OSP en de RSP fuseerden tot de RSAP lag wel voor de hand, maar een groot succes is het niet geworden. Juist toen de partij zich electoraal leek te herstellen, kwam de oorlog naar Nederland en ging de partij ondergronds, enigszins voorbereid, dat wel. Het MLL Front bracht illegaal de Spartacus-krant uit die zich uiteraard richtte tegen de nazi's, maar ook tegen de westerse kapitalisten en tegen Stalin die met Hitler een niet-aanvalsact had gesloten. Het MLL Front poogde zelfs Duitse soldaten over te halen om te deserteren.

CHINA

Sneevliet was het kopstuk van de RSAP en het MLL Front. Hij genoot internationaal aanzien omdat hij de communistische partijen van China en Indonesië had helpen oprichten. Maar hij was ook een ontzettende stijfkop. Zo eiste hij dat partijleden een nummer van de Spartacus-krant zouden verspreiden waarin weer eens fel uitgehaald werd tegen het Hitler-Stalinact, juist op de dag dat Hitlers troepen de Sowjet-Unie binnenvielen. Sneevliet weigerde elke discussie. De krant moest en zou verspreid worden. Flaming weigerde en stapte uit het MLL Front. Achteraf gezien heeft hem dat waarschijnlijk het leven gered. Hij vertelt in het boek uitgebreid over de aanloop en de organisatie van de Februaristaking van 1941 op zijn werk, de Fokkerfabriek in Utrecht.

Op 13 april 1942 werden 7 mensen van het MLL Front geëxecuteerd en dat betekende feitelijk het einde van de organisatie. Direct na de oorlog kwamen revolutionaire socialisten weer in aanvaring met de CPN. De door hun verzetsdaden populaire communistische partij wilde met de PvdA samen links Nederland gaan vertegenwoordigen. Van de communisten moest zelfs het Wilhelmus gezongen worden in plaats van de Internationale. Erger was dat de CPN probeerde de nieuwe en vrij radicale - en een tijdje de grootste! - vakbond EVC over te brengen naar de sociaal-democratische vakbond NVV. De revolutionaire socialisten zagen in de EVC juist een kans voor echte klassenstrijd. Maar zij werden door de communisten hardhandig uit die bond verwijderd.

PSP

De vier geportretteerde mannen hadden een zwaar leven vol strijd. Hun gezinsleven leed daar heftig onder, wat sommige ‘vrouwen van’ niet pikten. Na de oorlog was er van het revolutionaire socialisme lange tijd weinig over. Sommigen zochten in de CPN of de PvdA onderdak, en vonden in 1958 in de PSP wat meer van hun gading. Pas de strijdgolf van 1968 zette het revolutionair socialisme weer meer op de kaart.

“Wij gingen onze eigen weg” is niet alleen interessant vanwege de politieke kwesties, maar ook vanwege de persoonlijke verhalen. De mix van politiek en de invloed van hun keuzes op het gezinsleven en de manier waarop de mannen wisten te overleven in hachelijke situaties, maken het boek van Blom en Van der Steen een genot om te lezen. “Wij gingen onze eigen weg”, Bart van der Steen en Ron Blom. Uitgeverij: Eburon, € 12,50. ISBN: 9789059724242.

~Bloos+

Een selectie uit de bijna 90 nieuwe artikelen, blogs, aankondigingen, verslagen en cartoons die op doorbraak.eu zijn verschenen sinds het vorige nummer van deze krant.

Koerdistan: voor het eerst openlijk homo's bij Newroz-demonstratie

(6 april, Ali Ekrem)

Als ze hun eigen identiteit openbaar willen maken, dan krijgen homo's, lesbiennes en transseksuelen problemen. Ze krijgen te maken met geweld. Daarom verhuizen ze meestal naar Istanbul en andere grote steden. Daar krijgen ze er nog een extra probleem bij, namelijk discriminatie omdat ze Koerd zijn.

Wat wil de PvdA nou eigenlijk met die studenten?

(8 april, Frodo Tromp)

Het staat me nog helder voor ogen met welke plannen de PvdA de boer opging bij de laatste verkiezingen: ze wilden studiefinanciering omzetten in een asociaal leenstelsel! Een platte bezuiniging dus.

Twee inspirerende presentaties over de arbeidersstrijd in China

(11 april, Eric Krebbers)

De spreker vertelde dat er in 2009 al meer opstanden en revoltes plaatsvonden dan in het bekende 'topjaar' 1968, dat er nu meer mensen bij betrokken zijn en dat de opstanden en revoltes meer verspreid zijn over de hele wereld dan ooit. En dat was dus nog voor de Arabische opstand van vandaag de dag, die zich inmiddels ook over het hele zuiden aan het verspreiden is.

Noisejob: Het schone Nederland

(11 april, Lili Irani)

Gelukkig is er flexwerk genoeg, vuil en slechtbetaald werk waar de rijke Nederlanders zich zelf te goed voor voelen. Dat moet dan maar door buitenlanders gedaan worden. Want die zouden toch niet beter weten en zich laten uitbuiten waar ze bij staan. Zo raken de buitenlanders deskundig en bedreven in het schoonmaakwerk. En zo denken de rijke Nederlanders dat het steeds de buitenlanders moeten zijn die het vuile werk behoren op te knappen.

Eerst modelburger worden, dan pas bijstand

(19 april, Harry Westerink)

Bijstandsgerechtigden die geen of onvoldoende Nederlands spreken, worden door Kamp verplicht om zo snel mogelijk een taalcursus te volgen en goed af te ronden. Als ze niet aan die eis voldoen, dan wordt hun uitkering verlaagd of stopgezet. Bijstandsaanvragen lijken om die reden zelfs te kunnen worden afgewezen. De taaleis gaat voor iedereen gelden, dus niet alleen voor Polen, Roemenen en Bulgaren, maar ook voor bijvoorbeeld Turkse en Marokkaanse Nederlanders. Wie onvoldoende Nederlands spreekt, zal ook niet eten, wat Kamp betreft.

Groningen,
13 april 2011.

Gronings platform in actie tegen afbraak van gesubsidieerde arbeid

Op 13 april demonstreerden in Groningen maar liefst vijftienhonderd mensen voor het behoud van gesubsidieerde werkplekken en tegen de afbraak van maatschappelijke voorzieningen. Een gesprek met Hans Alderkamp en Bouko Nieboer, van de Werkgroep Vluchtelingen Vrij (WVV)¹ en de ondernemingsraad van stichting Weerwerk,² over het protest tegen bezuinigingen die dreigen te leiden tot de grootste ontslaggolf in de geschiedenis van de gemeente Groningen.

“O verwegende dat de emancipatie van de arbeidersklasse het werk van de arbeidersklasse zelf moet zijn...” Dat citaat van Karl Marx valt te lezen op een gevelsteen in de buurt van het WVV-kantoor. Het gedenkteken brengt honderd jaar strijd van de Groningse arbeidersbeweging in herinnering. Die strijd is geen saai lesje uit een oubollig geschiedenisboek, maar zet zich tot op de dag van vandaag voort. Weliswaar onder andere omstandigheden, in andere vormen en met andere middelen, maar evenals vroeger voortkomend uit het besef dat wie niet ten onder wil gaan, zich zal moeten verzetten. Alderkamp en Nieboer zijn betrokken bij de strijd van ruim vijftienhonderd mensen die hun gesubsidieerde arbeid dreigen te verliezen door drastische bezuinigingsplannen van de gemeente Groningen. Als die gesubsidieerde arbeid wegvalt, dan komen talloze sociale organisaties en voorzieningen op de tocht te staan, zoals buurt- en sportcentra, speeltuinen, stadswachten, school- en buurtconciërges, klassenassistenten, bewaakte fietsenstallingen, de dagopvang voor dak- en thuislozen, een jongerenhotel, kringloopwinkels en textielinzameling, vluchtelingensteungroepen, de dierenambulance, de stadsomroep, en de groenvoorziening.

“Groningen heeft een gemeentebestuur van D66, PvdA, SP en GroenLinks dat de stad een sociaal en solidair imago wil geven”, legt Alderkamp uit. “Maar in werkelijkheid blijkt dat de gemeente keer op keer de voorkeur geeft aan geld en gebouwen, in plaats van aan mensen.” Terwijl in de rest van het land de gesubsidieerde arbeid voor mensen “met afstand tot de arbeidsmarkt” schrikbarend is afgebroken, heeft Groningen tot nu toe een uitzonderingspositie weten te behouden. De gesubsidieerde arbeid is lange tijd het paradepaardje van het Groningse college van B&W geweest. Ruim de helft van de vijftienhonderd gesubsidieerde arbeiders zit al 10 tot 12 jaar op zo'n werkplek en kan bijzonder moeilijk aan een andere baan komen. Toch dreigt de gemeente het mes te zetten in de gesubsidieerde arbeid, die men gefaseerd wil gaan “afbouwen”. De rijksbijdrage voor het Groningse participatiebudget gaat van 41 miljoen in 2011 naar 21 miljoen in 2015. Volgens het college zijn bezuinigingen daarom onvermijdelijk. Honderden mensen dreigen daardoor terug te vallen tot een WW- of bijstandsuitkering, en er in inkomen en economische zelfstandigheid flink op achteruit te gaan. Het college verdedigt de snoeiharde bezuinigingen door de rijksoverheid de schuld te geven. “Als we niet stoppen met gesubsidieerde arbeid, dan zijn we niet meer in staat om andere mensen te helpen”, stelt de gemeente. Zo wordt de ene arme en kwetsbare groep mensen uitgespeeld tegen de andere. Een treffend geval van verdeel- en heerspolitiek op lokaal niveau.

ONDERLINGE SOLIDARITEIT

De afbraak van arbeidsrechten is niet van vandaag of gisteren. Jaren geleden al zijn veel banen met een nog enigszins redelijke cao wegbezuinigd om later in de vorm van spotgoedkope gesubsidieerde werkplekken zonder pensioensopbouw en zonder cao terug te keren. De betreffende arbeiders kregen daardoor een veel zwakkere rechtspositie. Enige jaren geleden werden die gesubsidieerde werkplekken op hun beurt ook weer afgebroken, waardoor velen werden ontslagen, eerst in de WW-uitkering belandden en uiteindelijk genoeg moesten nemen met een bijstandsuitkering. Momenteel worden veel van deze bijstandsgerechtigden onder druk gezet om werk met behoud van hun uitkering te verrichten, wat feitelijk neerkomt op dwangarbeid³ en ontduiking van het wettelijk minimumloon. Neem als voorbeeld de schoolconciërge. Die had eerst een loon en een arbeidscontract op cao-basis, werd daarna ontslagen, vervolgens weer aangenomen als gesubsidieerde arbeider zonder cao, daarna opnieuw de laan uitgestuurd, en mag nu als werkloze met behoud van uitkering hetzelfde conciërgewerk verrichten zonder cao, zonder arbeidscontract, zonder pensioensopbouw en ver onder het minimumloon.

Om de dreigende ontslagen van honderden gesubsidieerde arbeiders tegen te gaan en de voortgaande uitholling van hun rechtspositie een halt toe te roepen, zijn Alderkamp en Nieboer samen met anderen in februari begonnen met de opbouw van protesten. Eerst hebben ze met succes politieke druk uitgeoefend waardoor hun werkgever Stichting Weerwerk een ondernemingsraad kreeg. Vanuit die raad kunnen ze meer invloed uitoefenen op hun baas, en hun collega's beter mobiliseren en inspireren tot strijd. Ze hebben daarna het actieplatform Groningen Sociaal en Leefbaar⁴ mede opgericht, dat bestaat uit diverse ondernemingsraden, maatschappelijke organisaties, de FNV en de AbvaKabo. Het platform organiseerde op 13 april een strijdbare demonstratie waaraan vele honderden gesubsidieerde arbeiders en sympathisanten deelnamen. Alderkamp: “Het was prachtig om te zien hoe kinderen zich via de spandoektekst ‘Rob moet blijven’ solidair toonden met de conciërge op hun school. Ook de ouders van sommige kinderen demonstreerden mee om die conciërges te ondersteunen. Doordat de gesubsidieerde arbeiders per sector waren gegroepeerd in uniformen, hesjes en t-shirts met verschillende kleuren, was het goed zichtbaar welke arbeiders in welke beroepsgroepen worden getroffen door de bezuinigingen. De sfeer was energiek en enthousiast. Mensen voelen dat het noodzakelijk is om collectief voor de eigen belangen op te komen en druk op het gemeentebestuur uit te oefenen.” Nieboer vult aan: “Mooi was ook dat in de aanloop naar de demonstratie allerlei mensen actief werden en zich spontaan bij ons aansloten. De stadswachten, die elke dag door de stad banjeren, gingen bijvoorbeeld honderden actieposters verspreiden. Anderen hielpen mee met het maken van spandoeken. Weer anderen haalden steunbetuigingen op. En de stadsomroep, die erg afhankelijk is van gesubsidieerde werkplekken, besteedt voortdurend aandacht aan het platform. Dat geeft een heleboel publiciteit. Die concrete onderlinge solidariteit is schitterend.” De protestcampagne van het platform wordt inmiddels ondersteund door duizenden Groningers.

De verantwoordelijke PvdA-wethouder Elly Pastoor probeert al langere tijd de landelijke politiek in Den Haag de schuld te geven en haar eigen verantwoordelijkheid voor het afbraakbeleid van zich af te schuiven. “Groningen moet een stad zijn waar niemand langs de kant staat”, verklaarde ze.⁵ “Ons uitgangspunt blijft: iedereen actief. We blijven ons stinkende best doen om armoede te bestrijden. Als er in Den Haag tegen de bezuinigingen wordt gedemonstreerd, loop ik mee. Ik denk dat Den Haag wel anders kan.” Alderkamp: “Pastoor wilde ook deelnemen aan onze

demonstratie op 13 april. Dat vonden wij merkwaardig. Onze actie was tegen haar beleid gericht, tegen haar politieke keuzen. Als ze met ons zou hebben meegedaan, dan zou ze in feite tegen zichzelf hebben gedemonstreerd, en tegen het college waar zij in zit. Dan kan ze daar beter meteen uitstappen. Maar ze demonstreerde uiteindelijk niet mee. We boden haar het manifest van ons platform aan. Eerst kroop ze nogal in de rol van gekwetst slachtoffer, alsof wij haar slecht behandelden, in plaats van andersom. Daarna legde ze de schuld bij de werkgevers van de gesubsidieerde arbeiders, die juist achter onze actie staan. Maar ze zou juist zelf de verantwoordelijkheid moeten nemen. Het college zou gedwongen ontslagen moeten vermijden en de lokale infrastructuur van organisaties en voorzieningen moeten behouden.” Niet alleen in politiek Den Haag kan en moet het anders, maar ook op lokaal niveau. Hoe meer verzet overal in het land wordt opgebouwd tegen de bezuinigings- en zondebokpolitiek, hoe meer kans op kleine en misschien ook wel grote overwinningen.

BANENALARM
Alderkamp, Nieboer en de andere leden van de ondernemingsraad pleiten in een advies aan de gemeente voor ombouw van gesubsidieerde arbeid, in plaats van afbouw. Alderkamp: “De gesubsidieerde arbeid wordt gefinancierd vanuit de afdeling Sociale Zaken van de gemeente. Maar de hele gemeente, dus alle gemeentelijke diensten, hebben belang bij het werk dat wij en onze vijftienhonderd collega’s verrichten. Dan zouden ook al die diensten financieel moeten bijdragen om die arbeid te behouden. Er is genoeg geld. We moeten het halen waar het zit. We moeten eisen dat het ten goede komt aan sociale en collectieve voorzieningen waar iedereen bij gebaat is.”

Na de demonstratie van 13 april is er een kerngroep gevormd die vervolgacties coördineert. Elke eerste maandag van de maand organiseert het platform op de Grote Markt “een banenalarm” tegen het gemeentelijke afbraakbeleid. Als de sirenes om 12:00 uur loeien, dan laten ook gesubsidieerde arbeiders en sympathisanten met toeters en bellen luidkeels van zich horen. Alderkamp: “Aan het eerste banenalarm op 2 mei deden zo’n 50 mensen mee, een bemoedigend aantal. Het idee van het banenalarm hebben wij ontleend aan het vluchtalarm dat de WVV vroeger ook elke eerste maandag van de maand organiseerde, samen met vluchtelingen. Zo herinneren we het gemeentebestuur en de stadsbewoners eraan dat de gesubsidieerde arbeiders er nog zijn, dat er rekening met hen moet worden gehouden en dat we doorgaan met de strijd.”

Binnenkort moet de gemeente een definitieve beslissing nemen over de voorgestelde bezuinigingen. Hebben de gesubsidieerde arbeiders een kans om het gevecht te winnen? Alderkamp: “We hebben in elk geval zoveel politieke druk ontwikkeld dat het college nu niet meer zonder slag of stoot mensen kan ontslaan en in een uitkering kan dumpen. Pastoor voelt dondersgoed dat we haar op het matje hebben geroepen. Ze kan haar verantwoordelijkheid niet langer meer louter doorschuiven naar de werkgevers en zelf achterover leunen.” De strijd van de gesubsidieerde arbeiders in het hoge noorden heeft duidelijk gemaakt dat de overheid het eerst gaat bezuinigen op werk van arbeiders met een zwakke rechtspositie. Arbeiders in de sociale werkvoorziening, die een wat betere rechtspositie hebben, worden door de gemeente Groningen meer met rust gelaten dan de gesubsidieerde arbeiders zonder cao. De landelijke overheid duwt de bezuinigingsellende naar beneden, naar de gemeenten, zoals ook blijkt uit het recente bestuursakkoord⁶ dat op forse kritiek kan rekenen.⁷ En de gemeenten drukken de ellende op hun beurt weer verder door naar onderen. Arbeiders met de zwakste rechtsposities staan daarbij het eerst en het ingrijpendst bloot aan de verdere afbraak en ontmanteling van de rechten en voorzieningen die ze nog hebben. Maar in Groningen laten ze in elk geval niet over zich heen lopen.

Harry Westerink

- Noten
1. “Geen liefdadigheid, maar politieke strijd”, Ellen de Waard en Harry Westerink, *Fabel-krant* 49, Gebladerte Archief, www.doorbraak.eu.
 2. www.orweerwerkgroningen.nl
 3. “Wie niet werkt...”, Harry Westerink, 8 april 2011, www.doorbraak.eu.
 4. www.groningensociaalenleefbaar.nl
 5. “Afbouw gesubsidieerde banen, bonussen voor in dienst nemen gesubsidieerde medewerkers”, www.groningensociaalenleefbaar.nl.
 6. “Stormram van kabinet tegen laatste restjes sociale zekerheid”, Harry Westerink, 27 april 2011, www.doorbraak.eu.
 7. “Haarlems protest tegen bestuursakkoord: ‘Wij zijn boost!’”, Koos Kuijt, 10 mei 2011, www.doorbraak.eu.

Controlestaat op z’n retour?

► ► ► *Vervolg van voorpagina*

VAN DE BAAN?
Tot voor kort was overigens slechts een kleine minderheid in de Tweede Kamer kritisch over de opslag van digitale persoonsgegevens. Maar zeker na de waarschuwende woorden van een ‘onverdachte’ partij als de AIVD en het onderzoek in Roermond zijn nu ook partijen als de VVD en de PvdA gaan twijfelen. Niet zozeer uit altruïstische en principiële motieven, maar simpelweg omdat de opslagsystemen nog niet feilloos werken. Op 20 april vond er in de Tweede Kamer een hoorzitting plaats over het onderwerp. Daarbij bleek dat een ambtenaar en een onderzoeker door hun leidinggevendend jarenlang tot “persona non grata” werden bestempeld, omdat ze kritiek hadden op de opname van vingerafdrukken in het nieuwe paspoort. Oud-ambtenaren en andere experts verklaarden dat het erop leek dat het biometrisch paspoort er hoe dan ook moest komen en dat waarschuwingen stelselmatig werden weggewuifd. Donner begreep dat een meerderheid in de Kamer zich tegen de opslag zou keren en eind april maakte hij bekend de digitale opslag voorlopig stop te zetten en de al verzamelde vingerafdrukken te zullen vernietigen. Dat betekent niet dat een burger geen digitale vingerafdrukken meer af hoeft te staan. Maar die worden vanaf nu alleen nog maar opgenomen in de chip in de nationale identiteitskaart en het paspoort, en dus niet meer opgeslagen in een databank.

Donner zei ook dat hij de nationale identiteitskaart uit de Paspoortwet zou gaan halen. Dan zouden bij de aanvraag van zo’n kaart helemaal geen vingerafdrukken meer afgestaan hoeven te worden, iets wat overigens nu ook al het geval is in bijna alle andere EU-lidstaten. Met zo’n aangepaste nationale identiteitskaart kan iedereen nog steeds vrij reizen in de EU-lidstaten. Maar mensen die buiten de EU willen reizen, blijven dan nog steeds aangewezen op de aanschaf van een paspoort met daarin de digitale vingerafdrukken. De strijd tegen de Paspoortwet is hiermee dus nog lang niet over. Die stopt pas als er helemaal geen vingerafdrukken meer afgegeven hoeven te worden. Daarbij heeft Donner aangekondigd dat “de vorming van een centrale reisdocumentenadministratie” voor de toekomst “het doel blijft”. Oftewel: als de technische mankementen opgelost zijn, zal de centrale database met daarin digitale vingerafdrukken van alle Nederlanders er gewoon komen, als het aan Donner en de zijnen ligt. Maar de voorlopige opschorting geeft critici in ieder geval de kans om ook met inhoudelijke argumenten tegen de Paspoortwet te blijven pleiten.

DNA-DATABASE
Tegelijkertijd dijt de database met dna-materiaal van inwoners van Nederland steeds verder uit. Die wordt bijgehouden door het Nederlands Forensisch Instituut (NFI). In de database zijn dna-profielen opgenomen van veroordeelden en verdachten, en van sporen die op een plaats delict zijn aangetroffen. In 2001 telde de database nog zo’n kleine vijfduizend profielen, in 2007 stond de teller al op zo’n 80 duizend en vandaag de dag zijn er al meer dan 130 duizend profielen opgeslagen. De forse toename is vooral het gevolg van de Wet dna-onderzoek bij veroordeelden, die op 1 mei 2010 ook van toepassing werd op veroordeelden wegens ieder misdrijf waarop een voorlopige hechtenis mogelijk is.

En dat zijn er nogal wat. Zo beland je tegenwoordig al in de dna-databank voor het uiten van een dreigement, het uitdelen van een stomp, of voor het openbreken van een deur tijdens een kraakactie. Het dna-materiaal wordt op een politiebureau afgenomen door met een wattenstokje door de mond van een verdachte of veroordeelde te vegen. Het afstaan van dna is enorm vernederend. Het maakt een inbreuk op de lichamelijke integriteit en mensen voelen zich behandeld alsof ze de grootste criminelen zijn. Veel mensen begrijpen dan ook in het geheel niet waarom ze dna af moeten staan. Verder wordt er ook dna afgenomen waar dat wettelijk gezien helemaal niet mag. Zo worden mensen die verdacht worden van uitkeringsfraude ook gedwongen om dna af te staan. In een toelichting bij de wet staat echter dat uitkeringsfraude een voorbeeld van een misdrijf is waarbij de afname van dna-materiaal “niet van betekenis zal kunnen zijn voor de voorkoming, opsporing, vervolging en berechting van strafbare feiten”. Het misdrijf valt daarmee onder de wettelijke uitzonderingsgrond. Het advocatenkantoor Fischer trok daarover de afgelopen maanden aan de bel bij Justitie. Daarop werd het dna-materiaal van een van hun cliënten vernietigd. Toch gaat Justitie vooralsnog door met het verzamelen van dna-materiaal van een andere cliënt van het kantoor.

De verwachting van het NFI is dat er jaarlijks maar liefst 40 tot 50 duizend nieuwe profielen aan de databank toegevoegd zullen worden. En al die dna-profielen worden ook nog eens uitgewisseld met een negental andere Europese landen. Staatssecretaris Fred Teeven van Veiligheid en Justitie wil nog meer gegevens in de database opnemen. Hij wil het meewerken aan een dna-onderzoek verplicht stellen voor iedereen die in de buurt van een misdrijf was. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om een verplicht dna-onderzoek voor alle inwoners van een wijk of dorp waar een moord is gepleegd. De oppositiepartijen zijn niet positief. Zij vinden het plan een grove schending van de grondrechten en vrezen dat mensen die weigeren om dna te laten afnemen meteen in de verdachtenbank zullen belanden. Ook zijn critici bang dat rechters dna als onomstotelijk bewijs gaan zien. Onlangs pleitte de korpschef van de politie Rotterdam-Rijmond zelfs voor de opname van dna-materiaal van alle Nederlanders in de databank. Uit een peiling bleek dat 48 procent van de Nederlanders tegen het voorstel is. Ook Teeven en het merendeel van de Tweede Kamer zien zo’n maatregel nu nog niet zitten. Maar ongetwijfeld zullen de rechtse partijen er in de nabije toekomst wel brood in zien.

Gerrit de Wit

Vingerafdrukken laten maken op het stadhuis.

Nieuwe brochure over Doorbraak en organizing

In de Gebladerte-reeks verschijnt binnenkort brochure nummer 34: “Zet de wereld op z’n kop, organiseer van onderop”. Hier alvast de inleiding.

Zo’n 5 jaar geleden, in mei 2006, kwam een groepje activisten in Oss bijeen om te praten over een nieuwe linkse organisatie, en in januari van het jaar daarop werd Doorbraak opgericht. De initiatiefnemers kwamen uit diverse politieke hoeken en ze waren ontevreden over waar het naar toe ging met links. De linkse beweging kent een lange geschiedenis met veel geslaagde en minder geslaagde ideeën en strijdmethoden.

De afgelopen jaren is in Nederland het nationalisme en racisme enorm toegenomen. Het kapitalisme beleeft momenteel haar grootste crisis in 80 jaar. Maar er is hier geen noemenswaardige linkse tegenbeweging van de grond gekomen. Hooguit heeft links her en der wat achteruitgang weten tegen te houden. Maar over het algemeen zitten we al jaren in het defensief. We lijden nederlaag op nederlaag. Wat links tot nu toe doet, is overduidelijk niet goed genoeg. Doorbraak wil daarom werken aan een vernieuwende linkse kracht, met ideeën en organisatiemethoden die beter bij deze tijd passen. Voor een socialisme van onderop voor de eenentwintigste eeuw.

In de afgelopen 5 jaar heeft Doorbraak gaandeweg een landelijke organisatiestructuur opgezet met lokale afdelingen, actieve leden en steunleden, en met een eigen krant en website. We hebben inmiddels bijna 50 acties en 40 openbare bijeenkomsten georganiseerd, vaak in samenwerking met anderen, en voor zo’n 30 andere bijeenkomsten sprekers geleverd.

THEMA’S

We hebben er in eerste instantie voor gekozen om actief te zijn op gebieden waar andere linkse organisaties wat minder hun neus laten zien, met name rond racisme en migratiebeheersing. We hebben ons in woord en daad ingezet tegen het migratiebeleid en de gedwongen inburgering, tegen het ophemelen van het koloniale verleden, en tegen het rechts-populisme van Verdonk en Wilders, tegen moslimfundamentalisme, en tegen Nederlands en Turks extreem-rechts. Dat heeft ons veel nieuwe contacten en kameraden opgeleverd. Later hebben we onze aandacht verder uitgebreid richting de uitgebroken economische crisis en de daarop volgende bezuinigingen. Veel van onze thema’s hebben onderling grote raakvlakken, en we proberen de actuele ontwikkelingen ook in die samenhang te begrijpen, onder meer via het concept van de bevolkingspolitiek. Meer daarover lees je in ons visiestuk “Doorbraak tegen bevolkingspolitiek”.

Bij Doorbraak zien we onszelf als onderdeel van de lange geschiedenis van bewegingen die van onderop geprobeerd hebben om verbeteringen in de samenleving te bevechten. We proberen te leren van onze voorgangers, en te analyseren wat er goed ging en wat minder werkte. Dat hebben we bijvoorbeeld gedaan in ons artikel “De radicale actiebeweging van de jaren 80”. Ook trachten we na te gaan hoe het toch komt dat er momenteel zo weinig beweging ter linkerzijde is. Dat leidt tot artikelen als “Tijd voor strijd”. Daarnaast leveren we vanzelfsprekend ook wel eens kritiek op activiteiten die ons niet echt vooruit helpen. Zo waren we bijvoorbeeld niet onverdeeld enthousiast over de interne gang van zaken en de manier van denken rond de 1 mei-demonstratie van 2010. Daarover kun je lezen in het artikel “Veel adrenaline, weinig beweging”. In onze krant proberen we steeds discussie te organiseren met activisten van andere organisaties en stromingen over hoe we onze strijd het beste kunnen aanpakken, of het nu is tegen het rechts-populisme, het migratiebeleid of de bezuinigingen.

ORGANIZING

Essentieel voor het bevechten van verbeteringen in de samenleving is natuurlijk het opbouwen van macht, van een tegenmacht die tegenover de autoriteiten staat. We zijn daarom voortdurend op zoek naar methoden die daarbij behulpzaam kunnen zijn. Een van de methoden waar we al heel vroeg kennis mee maakten, is het organiseren. Vlak na de oprichting van Doorbraak, in het voorjaar van 2007, kwamen we in contact met de organizers van de FNV die toen net een half jaar bezig waren met het organiseren van de schoonmakers op Schiphol Plaza. We organiseerden dat najaar samen met anderen openbare bijeenkomsten in Leiden, Amsterdam en Den Haag om de maatschappelijke betrokkenheid bij de strijd van de schoonmakers te vergroten. Gedacht werd aan mensen uit kerkelijke hoek, migrantenorganisaties, sociale bewegingen, buurtorganisaties, maar ook aan familieleden van de schoonmakers. In de weken daarop bezochten delegaties van schoonmakers en hun sympathisanten, waaronder wij dus, een aantal locaties waar de schoonmakers werken, vooral bij grote bedrijven en ministeries. Daar werden de opdrachtgevers dringend verzocht om hun schoonmaakbedrijven onder druk te zetten om hun personeel voortaan meer respect te geven en minstens 10 euro per uur te betalen. Aan de delegaties deden meestal zo’n 10 tot 20 mensen mee, en vaak waren de sympathisanten ver in de meerderheid. Maar langzamerhand groeide de organisatie van de schoonmakers en daarmee ook hun kracht. Dat leidde tot een reeks successen.

In februari 2008 werd een veel betere cao bevochten, met 10 euro per uur, een betere reiskostenregeling, taalcursussen in werktijd voor wie daar behoefte aan heeft, en bovendien een cao waar dat in begrijpelijke termen in vermeld staat. In september 2008 behaalden schoonmakers van Center Parcs in Limburg een overwinning na een aantal opvallende acties, waarbij ook actievoerders van onder meer Doorbraak betrokken waren. Werkgever Menke gaf toe aan alle eisen, waaronder uitbetaling van achtergehouden toeslagen, en ontslagen collega’s werden weer aangenomen. In mei 2009 wonnen de schoonmakers op Schiphol een aparte strijd, tussen de tweejaarlijkse cao’s door. Ze eisten en kregen een betere reiskostenvergoeding, vast werk en het alsnog uitbetalen van een gestolen bonus. Ook kregen ze vakbondsfaciliteiten en prettige en schone kantines. Meer over die staking lees je in het evaluatiestuk “Schoonmakers Schiphol winnen aan arbeidsvoorwaarden en kracht”. En in het voorjaar van 2010 begonnen de schoonmakers een nieuwe strijd die uitmondde in een zeer langdurige staking. Hoe de schoonmakers die zelf beleefd hebben, lees je in het interview “De staking zou twee dagen duren”. Doorbraak en andere organisaties hebben geprobeerd om de actie waar mogelijk te steunen, onder meer vanuit het speciaal opgerichte comité Steun de schoonmakers. In april 2010 werd een fikse loonsverhoging binnengehaald. Organizing werkt goed voor de schoonmakers, dat is wel duidelijk.

Bij een delegatie van schoonmakers in november 2007 waren sympathisanten nog in de meerderheid...

... maar tweeëneenhalf jaar later, in maart 2010, stroomde de hal van Utrecht CS vol met stakende schoonmakers.

ONDERZOEK

Om onze eigen ervaringen met het organiseren aan te vullen, zijn we op zoek gegaan naar voorbeelden van elders, van union en community organizing. Het werd ons duidelijker hoe het organiseren ontstaan is en hoe de gehanteerde methoden precies werken. Veel van wat we tegenkwamen bevestigde onze positieve kijk, zoals de eveneens grote successen van de schoonmakers in de VS. Maar we kwamen ook serieuze bezwaren en kritieken op het spoor. Een steeds terugkerende kritiek is dat de hele methodiek zeer arbeidsintensief is. Voor organizing blijken full-timers daardoor eigenlijk onontkoombaar. En dat betekent dus betaalde banen, want die activisten moeten ergens van leven. Maar daardoor kunnen activisten die organiseren, namens de vakbond of in communities, moeilijk ingaan tegen de bondstop of de subsidiegevers die hen van salaris voorzien. Een ander probleem vormt de hiërarchische verhouding tussen de organizers en de mensen die ze proberen te organiseren. Die is eigenlijk onontkoombaar, zeker aan het begin van het hele proces. Meer over onze bevindingen lees je in het artikel “Leren van organizing”. Daarin beschrijven we ook kort hoe deze tekortkomingen uitwerken in de concrete Amerikaanse vakbondspraktijk. Door de vele organizers zijn daar enorme vakbondsbureaucratieën ontstaan met allerlei ondemocratische vormen van top-down management die de leden soms feitelijk buitenspel zetten. Om hun positie niet in gevaar te brengen, maken organizers zelfs regelmatig afspraken met bedrijven om er geen actie te voeren, en om leden te beteugelen die dat wel willen.

We kwamen ook twee kritische artikelen tegen van de Duitse organisatie Wildcat. Die hebben we vertaald: “De vakbonden op nieuwe paden” en “New Labour - Nieuwe vakbond”. De auteurs signaleren dat de organizers vooral ook ingezet worden om nieuwe leden de bond binnen te halen. Ze worden daartoe opgejut met streefcijfers en zeer resultaatgerichte neo-liberale productiemethoden. Dat leidt ertoe dat veel organizers snel opgebrand raken. Ook zouden de organizers niet echt luisteren naar wat de arbeiders bezighoudt en uiteindelijk toch vooraf geplande thema’s oppakken. In de artikelen wordt ook beschreven hoe de organizers gebruik maken van bestaande sociale structuren op de werkvloer en in de samenleving, zoals dat bij de methode hoort. Maar dat wordt natuurlijk problematisch wanneer die verhoudingen zeer hiërarchisch zijn. Intensieve samenwerking met de directe chef op de werkvloer of een religieus leider kan de machtspositie van dat soort types bevestigen en versterken. Wat het intensief benutten van bestaande structuren kan betekenen, laat ook het voorbeeld van de organisatie London Citizens zien. Die organizers brengen met name religieuze migrantengroepen bijeen om samen een vuist te kunnen maken. Dat heeft tot een flinke machtspositie geleid. Tegelijk roept het initiatief de vraag op of dit soort verbanden ooit tot een werkelijk revolutionaire tegenmacht kunnen leiden, en hoe en wanneer het omslagpunt er dan zal komen. Een aantal leden van Doorbraak en SAP/Grenzeloos is samen met FNV-organizers afgereisd naar Londen om een kijkje te nemen in de keuken bij deze community organizers. Later heeft een Doorbraak-activist ook nog een training in Londen gevolgd. Daarover lees je meer in het inspirerende stuk: “Een verslag van een London Citizens-training”.

ONZE PRAKTIJK

In ons artikel “Doorbraak en organizing” gaan we uitgebreid in op onze visie op de vakbonden. Die zijn volgens ons belangrijk omdat ze kunnen voorkomen dat arbeiders door de bazen tegen elkaar worden uitgespeeld. Tegelijk functioneren ze als een soepel mechanisme om arbeidersverzet te kanaliseren en onschadelijk te maken voor het kapitalistische systeem. Doorbraak ziet de bonden als een van de grote maatschappelijke strijdterreinen waarop links meer invloed zou moeten zien te bevechten. Dat is een van de redenen waarom we de organizers - die een van de progressieve krachten in de bond vormen - en hun strijd steunen, naast natuurlijk het inherente belang van de schoonmakersstrijd voor hogere lonen, betere omstandigheden en respect. Maar Doorbraak is natuurlijk zelf geen vakbond, en ook geen organisatie die zich primair ten doel heeft gesteld om vakbonden te steunen. We kunnen als kleine club sowieso toch relatief weinig betekenen voor die grote bonden. We participeren in het Amsterdamse Steuncomité Sociale Strijd, en proberen de domestic workers waar mogelijk bij te staan bij de opbouw van hun eigen bond. Maar in de praktijk loopt het contact met de organizers vaak wat stroef. De FNV lijkt na een voortvarend begin minder tijd te kunnen vrijmaken voor het samenwerken met de maatschappelijke krachten die de schoonmakers en domestic workers een warm hart toedragen. Dat terwijl het betrekken van de sociale omgeving toch een van de kerndoelen en krachten van het union organizing is.

Doorbraak is in diverse steden bezig om van onderop te organiseren en probeert daarbij bruikbare organizingelementen in te bouwen. We hebben veel geleerd en blijven nog steeds bijleren van de ervaringen van de organizers. Maar zelf zijn we nadrukkelijk geen organizers vergelijkbaar met die van de bond. We hebben geen betaalde krachten of professionals in dienst, maar proberen zelf met de mensen om ons heen nieuwe strijd bare sociale banden op te bouwen. Dat is een langdurig proces, en daar komen bepaalde organizingprincipes handig bij van pas. Het gaat om uitgangspunten, ideeën en methoden die niet zozeer bedacht, maar vaak wel gesystematiseerd zijn door allerlei organizers. Centraal staat het besef dat we voor elke vorm van tegenmacht sowieso meer mensen nodig hebben, en dat we ons dus zullen moeten organiseren. We willen nagaan wat andere mensen raakt en bezig houdt, en hoe we hen het best kunnen bereiken. We moeten dus op anderen afstappen en gesprekken aangaan. Wat zijn nu precies de problemen? Hoe kunnen we ze aanpakken? Waar zit de macht nu? We willen heldere plannen maken, duidelijke doelen formuleren en veel gericht te werk gaan dan in de actiebeweging gebruikelijk is. We willen met kleine acties beginnen en dan langzaam de druk opvoeren. En dan hopelijk kleine overwinningen binnenhalen en ook vieren. En steeds na elke stap goed evalueren, zodat we van onze ervaringen kunnen leren en voortgang kunnen boeken. Kortom, niet meer alleen af en toe een actie voeren omdat we ergens tegen zijn. Twee Doorbraak-activisten werken als organizer bij de bond, en over hun en ons leerproces lees je in het artikel “We moeten heel doelgericht mensen gaan organiseren”. In het daarop volgende stuk “Beweging opbouwen door organiseren met een plan” vind je een schematisch overzicht van de organizingmethode.

De lokale inzet van Doorbraak richt zich in eerste instantie tegen de bezuinigingen. In ons stuk “Doorbraak en de crisis” lees je over onze kijk op de crisis en wat er volgens ons nu zou moeten gebeuren. Dat stuk vormde overigens het begin van een langere discussie waaraan auteurs van diverse linkse stromingen inmiddels 7 bijdragen geleverd hebben. Een wat uitgebreider verhaal over het organiseren van linkse protesten tegen de bezuinigingen vind je in: “Naar een nieuw links van onderop”. Tenslotte twee artikelen over onze concrete dagelijkse praktijk rond het organiseren. Over het experiment in Leiden schreven we: “Werken aan een platform tegen de bezuinigingen”, en over de consequenties die dat heeft voor onze opstelling in landelijke verbanden: “Politieke keuzen maken, lokaal en landelijk”. Het gaat in beide gevallen, net zoals bij deze hele brochure natuurlijk, slechts om momentopnamen. We willen onze praktijk steeds blijven aanpassen aan de veranderende omstandigheden en aan onze voortschrijdende inzichten. *De brochure bestellen? Maak 5 euro over op giro 95225 t.n.v. Stichting Gebladerte te Leiden, en vergeet daarbij niet “G34” en je adres te vermelden. Of geef je adres door via het winkelformulier op www.doorbraak.eu.*

Eric Krebbers

Medewerkers zorginstelling Cordaan in actie

(21 april, Taylan Devrim)

De medewerkers kunnen niet voldoende zorg leveren, puur omdat ze mensen tekortkomen. Ze lijden er zelf ook onder en worden ziek. Bewoners moeten het soms doen met maar 1 medewerker op 20 bewoners. Dan kun je niet meer in kleine groepjes werken. Je gaat noodgedwongen aan tafel met 20 bewoners, met als gevaar dat mensen zich kunnen verslikken.

Uitbreiding preventief fouilleren: verdere aantasting van grondrechten

(22 april, Koos Kuijt)

Veiligheidsrisicogebieden kunnen al in grote delen van Nederland worden aangewezen, meestal voor een periode van een half jaar of een jaar. Want op aandringen van de regionale beheersdriehoeken van OM, politie en burgemeester is de APV van veel gemeenten aangepast. Overigens vaak zonder dat er aanwijzingen voor toekomstige ordeverstoringen zijn, dus onder het motto van “je weet het maar nooit”. De overheid heeft kennelijk maar weinig vertrouwen in haar ‘onderdanen’, maar rekent ondertussen wel op het blinde vertrouwen van diezelfde burgers, zo blijkt uit de plannen.

Marokko: onvrede, protest... en Nederlandse investeringen

(29 april, Peter Storm)

Media in Nederland geven aan de gebeurtenissen in Marokko relatief weinig aandacht, en dat gaat dan ook nog vaak op een neerbuigend toontje. Carolien Roelants legt er in de NRC flinke nadruk op dat de demonstraties “geen volksofstand” inhouden. Daarvoor is volgens haar het aantal betogers te gering, en de eisen te beperkt.

De Partij Van Verraad snoert critici graag de mond

(16 mei, Shirley de Vet)

De PVV poogt steeds meer te bepalen wat we denken, zeggen en mogen horen. Zo mag bijvoorbeeld in het multicultureel dictee niet gezegd worden dat Yasmine uit Somalië heimwee heeft. Want dan zouden de kinderen van Henk en Ingrid gehersenspoeld worden. En dat is natuurlijk een grote misdaad.

Doorbraak bekritiseert bezuinigingen in Deventer

(30 mei, Doorbraak)

Het probleem is dus niet dat er geen geld is. Het probleem is dat het in de verkeerde handen zit. Tegenover de publieke armoede staat een enorme privérijckdom. Een paar grote bedrijven en een handjevol individuen bezitten astronomische hoeveelheden geld, terwijl iedereen te horen krijgt dat we allemaal een stapje terug moeten doen.

Wat schrijft rechts?

In de obscure blaadjes van extreem- en populistisch rechts komt hun ware aard naar boven. Haat tegen niet-westerse migranten en Joden voert de boventoon. Daarbij geven de publicaties een aardig kijkje in het verknipte leven van menig bruinhemd: onderlinge ruzies zijn aan de orde van de dag.

De socialistenvreters van weekblad **Elsevier** zien ze weer eens vliegen. Men is namelijk bang dat “de grootste vakbond van Nederland”, FNV Bondgenoten, “radicaliseert”. Wat is het geval? Onlangs kwamen kaderleden van Bondgenoten in opstand tegen een principeakkoord dat de overkoepelende FNV met de werkgevers had gesloten. Volgens dat akkoord gaat de hoogte van de pensioenen “meebewegen met de grillen van de financiële markten”, oftewel: als de pensioenfondsen met risicovolle beleggingen weer eens miljarden verspelen, dan mogen de werknemers daarvoor opdraaien. De kaderleden vinden dat “onverteerbaar”. Elsevier daarentegen ziet in het verzet vooral een complot van “radicaliserende kaderleden die tegenwoordig vaker SP stemmen”. Elsevier is met name bang dat het verzet van Bondgenoten “een hoop gedonder oplevert”, en dat stakingen aanstaande zijn. Elsevier zit daar niet op te wachten. Zeker niet omdat hun natuurlijke gabbers, de werkgevers, “juist dolblij zijn” met het principeakkoord.

In de nieuwsbrief van **Stichting Taalverdediging** is men ziedend. Mark Rutte, de premier van de brievenbuspiscoalitie Bruin I, “doorspekt zijn taal” namelijk met Engelse woorden! En dat moe-nie-kunnuh van onze taalpuristen. Volgens Rutte zelf gebruikt hij regelmatig Engelse woorden, omdat hij eerder werkte bij de Engels-Nederlandse multinational Unilever. Volgens Taalverdediging voert Unilever een “anti-Nederlands taalbeleid” en heeft dat “de hersenen” van Rutte “bedorven”. Nu wil ik best erkennen dat vooral de rechter hersenkwab van Rutte bedorven is en hij daarom een extreem-rechtse afwijking heeft, maar met het taalbeleid van Unilever heeft dat allemaal niets van doen. Taalverdediging is verder weer eens woedend op de Oranjes. Dit keer omdat de door ons allen zo geliefde prins Constantijn en prinses Laurentien hun kinderen gestald hebben op een Franstalige school in Brussel. Merde!

Volgens **Revolte**, het tijdschrift van **Voorpost Vlaanderen en Nederland**, zit Amerika achter een heus complot om Europa multicultureel te houden. De Amerikanen zouden namelijk vrezen dat Europese minderheden zich bekeren tot islamitisch “gewelddadig activisme” als ze “uit de boot vallen”. Om dat onheil te keren zou Amerika Franse migrantenjongeren motiveren “om uit te groeien tot de leiders van hun minderheid” en om te strijden voor gelijke kansen en rechten, iets waar Voorpost natuurlijk een broertje aan dood heeft. Maar goed, volgens Revolte organiseren de Amerikanen zelfs “uitwisselingsprojecten” om de Franse migrantenjongeren te hersenspoelen in “the American way of life”. Ook zouden filmsterren als John Travolta en Sylvester Stallone de Franse migrantenjongeren bezoeken om ze te drillen tot “politiek-correcte slaafjes van de Amerikaanse Nieuwe Wereldorde”. Volgens Revolte spelen daarbij anti-racisten en anti-fascisten met “hun multiculturele ideeën eigenlijk de Amerikanen in de kaart”. Anti-fascisten zouden niet meer zijn dan “nuttige idioten voor vreemde belangen”. Of zit er dan toch een kern van waarheid in de absurde anti-Duitse leus “Israël und USA, das ist die wahre Antifa”?

Verder steekt Revolte weer een veer tussen de billen van de Vlaamse collaborateurs die in de Tweede Wereldoorlog met de Duitsers samenwerkten of aan het Oostfront met de SS meevochten. Die moeten van Voorpost nu toch echt een keer “amnestie” krijgen, oftewel: vergiffenis voor hun misdaden. Het zou immers van de zotte zijn “om iemand meer dan vijfenzestig jaar na de feiten nog steeds met de vinger na te wijzen”. Daarbij zou de collaboratie in de hand gewerkt zijn door “honderd jaar anti-Vlaams unitarisme”, oftewel: door de vermeende onderdrukking van de Vlamingen door de Walloniërs. Kortom, de collaboratie is eigenlijk gewoon de schuld van de Walen, aldus een revisionistische Voorpost. Die amnestie zit er trouwens voorlopig nog niet in. Daarom organiseerde Voorpost afgelopen december in een of andere bruine kroeg maar weer eens een feest voor “onze oud-Oostfrontstrijders”. Houzee! En weg ermee...

In **Pro Patria** van de **Nationalistische Volks Beweging** (NVB) wordt “met trots” gemeld dat er “een grote belangstelling voor ons blad is”. Nu wil ik niemand tegen het hoofd stoten, maar het lijkt me zeer onwaarschijnlijk dat de oplage boven de 50 ligt. De NVB is namelijk op sterven na dood en het blad is niet meer dan een leegblubberende rioolpijp vol zelfmedelijden en gejammer van een paar oudgediende mannen. Zo klaagt men voor de duizendste keer over “de verraders van Volk en Vaderland” die de multicultuur mogelijk gemaakt zouden hebben, en over tegenstanders die de NVB wegzetten als extreem-rechts. De inhoud van het macramé-tijdschrift van mijn moeder is toch echt duizendmaal boeiender. De NVB moet beter haar best doen om een vermelding in deze rubriek te blijven behouden. Anders haak ik af. Kom op mannen, jullie kunnen het!

Wij Europa van de **Nederlandse Volks Unie** (NVU), daarentegen, weet me wel altijd te boeien. In het laatste nummer is te lezen dat de übermarginale NVU “een brede volkspartij is met een duidelijk sociaal en rechtvaardig beleid voor iedere Nederlander”, mits die Nederlander natuurlijk geen jood, moslim, liberaal, socialist, migrant, gehandicapte of “links-fascist” is. Verder blijkt de NVU-kringleider van de provincie Overijssel, Gerard Bruins, meegelopen te hebben met de laatste Mars voor het Leven van de anti-abortusfundi’s van Schreeuw om Leven. Volgens de krankjorumme Bruins, die zichzelf zonder dollen NVU-kreisleiter Überissel noemt, trok de anti-abortusmars maar liefst duizend deelnemers. Blijkbaar werden de deelnemers “beschimpt door linkse tegenstanders”, maar dat zal hij ook wel gewend zijn van zijn eigen NVU-demonstraties. Volgens Bruins is verzet tegen abortus “niet het alleenrecht van orthodoxe christenen”. Zo zouden Duitse neo-nazi’s in 2008 al deelgenomen hebben aan een christelijke demonstratie tegen abortus. Ook zou Europa volgens Bruins “in de komende Volkerenstrijd” tegen de moslims alle “geaborteerde Volksgenoten” gaan missen. In Wij Europa staat verder een artikel van partijleider Constant Kusters over het 40-jarige bestaan van de NVU. Dat artikel is vooral een afrekening met de voormalige partijleider Joop Glimmerveen. Die had volgens Kusters “ruzie met iedereen”, zou “een moeilijk karakter” hebben en zou de deur opengezet hebben voor mensen van de veiligheidsdienst die de partij kapot probeerden te maken. Kusters daarentegen - sarcasme-modus aan - maakt nooit ruzie, heeft nooit in een gekkenhuis gezeten, heeft nooit informatie over onwelgevallige partijleden doorgestuurd aan anti-fascisten en heeft nooit al even idiote rivalen in de partij beschuldigd van de meest complete nonsens.

Op het webforum **Stormfront Nederland en Vlaanderen** ruziet Kusters ook wat af. Hij heeft het er maar druk mee. Hij richt zijn pijlen richting Stormfront vooral op Chris Beumer, een voormalig NVU-kringleider die de partij verlaten heeft. Kusters suggereert dat Beumer voor de AIVD werkt en erop uit is om zijn partij kapot te maken. Kusters noemt Beumer ook “een fantast” die allerlei stoere verhalen over vechtpartijen bij elkaar verzint. Beumer noemt op zijn beurt Kusters weer “een leugenaar” en onthult diens bijnaam “Sjappie”. Een ander forumlid beschuldigt Kusters van het plunderen van de partijkas. Weer anderen schrijven dat Kusters de partij alleen maar afbreekt en dat hij kameraden zwart maakt en verraadt. Verder blijkt de NVU in extreem-rechtse kringen ook wel de “Insane Clown Posse” genoemd te worden. En “insane” zijn sommige partijleden zeker. Maar een dag niet gelachen is een dag niet geleefd. Met dank aan Kusters dit keer.

Gerrit de Wit

Gerard Bruins, NVU-kreisleiter Überissel, krijgt er op los. Achter hem houdt partijleider Constant Kusters een oogje in het zeil.

Doorbraak

Doorbraak is een linkse basisorganisatie die strijdt voor een ecologisch duurzame wereld zonder uitbuiting, onderdrukking en uitsluiting. Daarom vechten we van onderop tegen het kapitalisme, het patriarchaat, racisme, nationalisme, religieus fundamentalisme en militarisme. Doorbraak is een gezamenlijk initiatief van zogenaamde “allochtonen” en “autochtonen”, juist om het denken in zulke etnische verdelingen te doorbreken.

Doorbraak wil af van de gecreëerde scheidslijnen en streeft naar een rechtvaardiger wereld. Hoe die er precies uit moet gaan zien? En hoe we daar willen komen? Dat willen we gaandeweg en samen met anderen bedenken en bevechten. Daarbij halen wij onze inspiratie uit de strijd bare traditie van socialistische bewegingen. Doorbraak staat daarbij symbool voor de wens om vastgeroeste indelingen in allerlei hokjes te doorbreken.

Klinkt dat goed? Heb je interesse? Wil je meedoen? Bel of mail ons dan gerust.

ADRES

Website: www.doorbraak.eu
Mail: doorbraak@doorbraak.eu
Adres: Postbus 901, 7400 AX Deventer
Telefoon: 06 4120 6167
Giro: 33.89.627, t.n.v. Doorbraak.eu, Deventer

LOKALE CONTACTEN

amersfoort@doorbraak.eu
amsterdam@doorbraak.eu
arnhem@doorbraak.eu
denhaag@doorbraak.eu
deventer@doorbraak.eu
enschede@doorbraak.eu
haarlem@doorbraak.eu
leeuwarden@doorbraak.eu
leiden@doorbraak.eu
nijmegen@doorbraak.eu
oss@doorbraak.eu
rotterdam@doorbraak.eu
utrecht@doorbraak.eu
wageningen@doorbraak.eu

KRANT

De Doorbraak-krant verschijnt twee-maandelijks en wordt uitgegeven door stichting Gebladerte, www.gebladerte.nl. Abonnee worden? Maak 25 euro over op giro 95225 t.n.v. stichting Gebladerte te Leiden o.v.v. “abonnee”. Vermeld duidelijk je adres. Minima kunnen volstaan met 13 euro. Losse nummers kosten 3 euro. Lay-out: Zwart op Wit, Delft
Drukkerij: Albani, Den Haag
ISSN: 1877-8186

MAIL-LIJST

Wil je in de tussentijd op de hoogte blijven van Doorbraak-activiteiten? Mail dan “Doorbraak Info” naar doorbraak@doorbraak.eu.